

RECURSOS E CAPACIDADES PARA O DESENVOLVEMENTO

- 5.1.-** Capital humano
- 5.2.-** Investigación e tecnoloxía
- 5.3.-** Infraestruturas

5.1. CAPITAL HUMANO

No presente capítulo dedicado a análise da situación e medios dedicados á promoción do capital humano en Galicia, prestaremos atención fundamentalmente á educación.

Educación

Os orzamentos da Xunta de Galicia presentan entre as súas prioridades unha especial atención á educación e á formación de capital humano. No exercicio 2010, o orzamento da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria baixou un 0,2%, acadando os 2.383,7 millóns de euros, o que supón o 17,6% do orzamento consolidado do sector público autonómico. O 60% do orzamento da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria está dedicado a gastos de persoal do capítulo I, acadando os 1.430 millóns de euros, dos que máis do 90% pertencen a gastos de persoal dos programas de Educación infantil, primaria e ESO, e de Enseñanza secundaria e Formación profesional; son precisamente eses dous programas os principais ámbitos de actuación en canto a volume de medios; así representan conxuntamente o 70,2% do orzamento da Consellería.

Por outro lado, os programas destinados ao ensino universitario son os terceiros en importancia, e acollen o 15,2% do orzamento.

O obxectivo deste capítulo é presentar os principais datos tanto do ensino de réxime xeral como os do ensino universitario.

• Ensino de réxime xeral

Tal como aconteceu no curso anterior, e tendo en conta as estimación para o curso 2010–2011, Galicia experimenta no último curso lectivo un descenso do número de centros, mentres que o número de alumnos incrementase. Nos centros de ensino de réxime xeral o número de alumnos matriculados foi de 348.910, un 0,7% máis que no curso anterior. O número de profesores nos centros galegos diminuíu no último ano un 0,3%, acadando os 44.475 profesores.

Atendendo á distribución segundo centros públicos e privados, os datos do **cadro 5.1.2.** indican que 8 de cada dez centros escolares son públicos. Con respecto ao curso anterior, no curso 2010–2011 hai 24 centros públicos menos, o que significa un descenso do 2% no número de centros públicos. Fronte a este descenso, no último curso hai un centro privado máis que no curso anterior. Aos centros públicos asisten en Galicia o 71,5% dos alumnos e imparten clase o 70,5% dos profesores, porcentaxe que baixou nove puntos porcentuais con respecto ao ano anterior.

Orzamento consolidado da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria 2010: distribución dos créditos segundo programas e capítulos

	Total	Capítulos					
		I	II	III	IV	VI	VII
		(en miles de €)					
Total	2.383.728,4	1.430.162,8	218.275,4	3,0	582.708,1	91.970,1	60.608,9
151A Fomento da lingua galega	17.515,4	1.942,8	155,3		2.746,0	11.278,4	1.392,9
421A Dirección e servizos xerais de educación	27.952,5	25.090,3	2.336,9	3,0	81,0	441,3	
422A Educación infantil, primaria e ESO	887.298,8	605.675,9	13.888,6		233.792,2	33.942,1	
422C Ensinanzas universitarias	362.327,2		212,9		309.324,9	2.400,0	50.389,4
422D Educación especial	33.933,9	20.568,9	820,0		11.600,0	945,0	
422E Ensinanzas artísticas	28.888,8	25.570,0	1.730,0		783,8	805,0	
422G Ensinanzas especiais	15.454,0	14.048,4	882,0		173,6	350,0	
422H Outras ensinanzas	937,0		347,0		540,0	50,0	
422I Formación e perfeccionamento do profesorado	2.523,8		496,3			2.027,5	
422M Ensinanza secundaria e Formación Profesional	786.114,1	701.661,0	41.559,0		16.661,2	25.926,3	306,7
423A Servizos e axudas complementarias da ensinanza	190.882,7	17.631,6	155.847,3		2.675,5	6.208,3	8.520,0
423B Prevención do abandono escolar	23.346,7	17.974,0			4.330,0	1.042,7	
571A Fomento da sociedade da información e do coñecemento	6.544,4					6.544,4	
581A Elaboración e difusión estatística	9,1					9,1	
621B Imprevistos e funcións non clasificadas	11,1						

Fonte: Xunta de Galicia

■ 5.1.1.

Alumnado matriculado 2009-10 e 2010-2011⁽¹⁾: distribución segundo ensino e titularidade do centro

	Curso 2009-10				Curso 2010-11			
	Total	Centros Públicos	Centros Privados		Total	Centros Públicos	Centros Privados	
			Ensinanzas concertadas	Ensinanzas non concertadas			Ensinanzas concertadas	Ensinanzas non concertadas
Total	366.030				367.917			
Réxime xeral	346.346	247.037	85.141	14.168	348.910	249.597	84.725	14.588
Bacharelato	32.180	26.687	-	5.493	31.446	26.022	-	5.424
Ciclos formativos	28.836	23.180	3.476	2.180	31.639	25.461	3.742	2.436
Educación infantil	65.173	44.830	18.754	1.589	65.572	45.227	18.726	1.619
Educación primaria	128.361	88.447	37.332	2.582	130.408	90.426	37.328	2.654
ESO	89.263	61.753	25.290	2.220	86.545	59.548	24.646	2.351
Programas de cualificación profesional inicial	2.533	2.140	289	104	3.300	2.913	283	104
Réxime de adultos	19.684				19.007			
Nivel I, Nivel II, Ed.Sec.Adultos (Nivel III)	8.421				7.863			
Oferta modular / Ciclos formativos	4.802				4.760			
Bacharelato	6.461				6.384			

(1) os datos do curso 2009-10 son provisionais; os do curso 2010-2011 son estimacións
Fonte: Consellería de Educación e Ordenación Universitaria

■ 5.1.2.

Centros docentes en funcionamiento 2009-10 e 2010-11 ⁽¹⁾: distribución segundo as ensinanzas que imparten

	Curso 2009-10			Curso 2010-11		
	Centros públicos	Centros privados	Total	Centros públicos	Centros privados	Total
Total	1.209	304	1.513	1.185	305	1.490
Educación infantil	180	17	197	165	17	182
Educación infantil e primaria (2)	641	25	666	637	26	663
Educación primaria e ESO (3)	71	101	172	70	101	171
ESO	35	4	39	35	4	39
ESO e ensinanzas postobrigatorias	217	8	225	213	8	221
Educación primaria, ESO e ensinanzas obrigatorias (3)	-	69	69	-	67	67
Ensinanzas postobrigatorias	33	57	90	46	57	103
Adultos (4)	17	1	18	4	2	6
Educación especial	15	22	37	15	23	38

(1) datos provisionais; soamente se inclúen os centros docentes en funcionamento que imparten ensinanzas de réxime xeral

(2) inclúense os centros que imparten soamente educación primaria

(3) inclúense os centros que, ademais das ensinanzas específicas, imparten o 2º ciclo de educación infantil

(4) inclúense os centros que imparten exclusivamente ensinanzas de adultos

Fonte: Consellería de Educación e Ordenación Universitaria

■ 5.1.3.

Profesorado nos centros de réxime xeral 2009-10 e 2010-11 ⁽¹⁾: distribución segundo ensino impartido e titularidade do centro

	Curso 2009-10				Curso 2010-11			
	Total	Centros Públicos		Centros Privados	Total	Centros Públicos		Centros Privados
		Ensinanzas concertadas	Ensinanzas non concertadas			Ensinanzas concertadas	Ensinanzas non concertadas	
Profesores	44.605	31.528	5.325	7.752	44.475	31.375	5.321	7.779

(1) datos provisionais

Fonte: Consellería de Educación e Ordenación Universitaria

■ 5.1.4.

Alumnos por unidade / grupo 2009-10 e 2010-11 ⁽¹⁾: distribución segundo ensino

	Curso 2009-10			Curso 2010-11		
	Alumnos	Unidades	alumnos / ud.	Alumnos	Unidades	alumnos / ud.
Réxime xeral	346.020	18.179	19,0	348.247	17.695	19,7
Bacharelato	32.258	1.498	21,5	31.901	1.383	23,1
Ciclos formativos / Módulos profesionais	28.985	1.515	19,1	30.102	1.389	21,7
Educación infantil / Educación primaria (2)	190.775	10.459	18,2	195.867	10.469	18,7
ESO	91.825	4.475	20,5	88.016	4.181	21,1
Programas de cualificación profesional inicial	2.177	232	9,4	2.361	273	8,6
Réxime adultos	16.818	703	23,9	16.238	620	26,2
Bacharelato	6.019	168	35,8	6.460	93	69,5
Ciclos formativos	3.573	249	14,3	7.385	206	35,8
ESO	6.187	213	29,0	1.006	231	4,4
Ensinanzas básicas iniciais	1.039	73	14,2	1.387	90	15,4

(1) datos provisionais

(2) os datos de Ed.infantil e Ed. primaria agrúpanse xa que existen unidades mixtas

Fonte: Consellería de Educación e Ordenación Universitaria

■ 5.1.5.

Taxa bruta de escolaridade 2009-10 e 2010-11 ⁽¹⁾: distribución segundo ensino

Curso 2009-10

	poboación (2)	alumnos matriculados (3)	alumnos matriculados / poboación	alumnos matriculados coa idade correspondente ao nivel educativo (4)	alumnos matriculados coa idade correspondente ao nivel educativo / poboación
Ed. Infantil	65.931	65.159	98,8	65.033	98,6
Ed. Primaria	125.064	128.368	102,6	124.852	99,8
ESO	83.565	89.273	106,8	78.588	94,0
Bacharelato	47.712	32.181	67,4	26.085	54,7

Curso 2010-11

	poboación (2)	alumnos matriculados (3)	alumnos matriculados / poboación	alumnos matriculados coa idade correspondente ao nivel educativo (4)	alumnos matriculados coa idade correspondente ao nivel educativo / poboación
Ed. Infantil	66.824	65.763	98,4	65.627	98,2
Ed. Primaria	127.778	130.104	101,8	126.663	99,1
ESO	82.602	88.016	106,6	77.683	94,0
Bacharelato	45.439	31.901	70,2	25.354	55,8

(1) datos provisionais

(2) datos oficiais do Padrón a 1 de xaneiro de cada ano; Educación infantil: poboación de 2, 3 e 4 anos a 1 de xaneiro de cada ano; Educación primaria: poboación de 5 a 10 anos; ESO: poboación de 11-14 anos; Bacharelato: poboación de 15 e 16 anos

(3) alumnos matriculados en cada un dos niveis educativos

(4) alumnos matriculados en Educación infantil con 3, 4 e 5 anos; en Ed. primaria con 6-11 anos; en ESO con 12-15 anos; e en Bacharelato con 16-17 anos

Fonte: Consellería de Educación e Ordenación Universitaria

■ 5.1.6.

Abandono educativo prematuro nas CC.AA. 2004-09 ⁽¹⁾

	Total		Homes		Mulleres	
	2004	2009	2004	2009	2004	2009
			(%)			
Andalucía	39,2	37,5	45,3	44,2	32,7	30,2
Aragón	23,5	25,1	31,3	29,8	15,3	20,3
Asturias	26,3	21,1	31,4	24,5	21,2	17,4
Baleares	42,5	40,8	49,8	46,0	34,6	35,1
Canarias	33,5	31,3	39,7	39,4	27,1	23,2
Cantabria	26,3	23,9	32,2	32,0	20,1	16,0
Castela e León	23,3	27,0	29,4	32,5	16,9	21,4
Castela - A Mancha	37,0	34,4	45,5	42,0	27,6	26,2
Cataluña	34,0	31,9	40,5	38,0	27,1	25,6
C. Valenciana	35,6	32,8	44,2	39,1	26,7	26,1
Extremadura	39,7	34,5	49,3	40,6	29,8	28,1
Galicia	24,3	26,0	32,4	31,7	15,7	20,1
Madrid	25,4	26,3	29,9	32,8	20,6	19,6
Murcia	42,8	37,3	50,0	41,5	34,9	32,8
Navarra	21,2	19,8	30,0	20,7	12,3	18,8
País Vasco	13,4	16,0	18,2	20,9	8,4	11,2
Rioxa	35,0	32,7	42,7	35,8	26,4	29,3
Ceuta e Melilla	41,3	36,0	46,5	43,1	36,1	28,5
Total	32,0	31,2	38,7	37,4	25,1	24,7

(1) poboación entre 18 e 24 anos que non completou o nivel de ensino secundario 2ª etapa e non segue ningún tipo de educación-formación

Fonte: Ministerio de Educación

■ 5.1.7.

Nivel de formación da poboación nova nas CC.AA. 2004-09 ⁽¹⁾

	Total		Homes		Mulleres	
	2004	2009	2004	2009	2004	2009
			(%)			
Andalucía	52,8	53,0	47,1	45,1	58,8	61,2
Aragón	70,1	68,7	59,6	62,9	81,3	74,9
Asturias	66,9	70,8	59,2	66,2	74,9	75,6
Baleares	51,1	46,5	41,5	40,4	61,1	52,8
Canarias	58,4	57,1	51,6	48,7	65,3	65,5
Cantabria	67,0	65,3	60,8	55,6	73,6	75,2
Castela e León	70,2	66,0	61,9	58,8	79,0	73,6
Castela - A Mancha	55,6	55,0	47,5	46,9	64,4	63,6
Cataluña	59,4	61,4	53,6	55,5	65,5	67,6
C. Valenciana	58,6	56,7	49,9	49,7	67,7	64,0
Extremadura	51,9	52,9	40,7	45,7	63,8	60,7
Galicia	68,8	63,4	59,4	55,5	78,5	71,4
Madrid	68,6	66,1	63,9	59,9	73,3	72,4
Murcia	51,7	54,1	44,1	49,5	59,8	59,1
Navarra	73,7	74,4	65,5	74,5	82,3	74,2
País Vasco	81,5	76,9	77,7	69,3	85,5	84,7
Rioxa	59,8	61,4	50,3	57,0	69,9	66,0
Ceuta e Melilla	50,6	54,3	47,6	49,4	52,9	59,5
Total	61,2	60,0	54,4	53,1	68,4	67,1

(1) poboación entre 20 e 24 anos que completou polo menos o nivel de ensino secundario 2ª etapa

Fonte: Ministerio de Educación

■ 5.1.8.

**Alumnos sen nacionalidade española nos cursos 2009-10 e 2010-11 ⁽¹⁾:
distribución segundo ensino**

	Curso 2009-10	Curso 2010-11
Réxime xeral	13.055	13.525
Bacharelato	572	665
Ciclos formativos	736	750
Educación infantil	1.572	1.583
Educación primaria	5.855	5.949
ESO	4.190	4.444
Programas de cualificación profesional inicial	130	134
Réxime adultos	1.039	1.161

(1) datos provisionais

Fonte: Consellería de Educación e Ordenación Universitaria

■ 5.1.9.

Tendo en conta a devandita evolución do alumnado e do profesorado, no último curso mantense practicamente estable a rateo alumno/profesor, que acada os 7,84 alumnos en Galicia (7,76 alumnos no curso anterior). Esta relación é de 7,9 alumnos/profesor nos centros públicos e de 7,6 nos centros privados.

No que atinxe aos diferentes niveis educativos, continúa a medra do alumnado tanto nos centros de educación infantil, que acadan os 65.572 alumnos no curso 2010/11, como nos de educación primaria, con 130.408 alumnos. Nun caso e noutro, aproximadamente o 69%

dos nenos e nenas acude aos centros públicos de ensino. No que respecta á educación en réxime de adultos, baixa o número de alumnos matriculados nos distintos tipos de ensino.

Xunto á escolarización, cómpre facer referencia a dous indicadores relativos ao nivel formativo acadado pola poboación: o abandono educativo prematuro e o nivel de formación da poboación nova. O 26% da poboación galega de 18 a 24 anos non completou en 2009 (último dato dispoñible) o nivel de educación secundaria 2ª etapa e non segue ningún tipo de educación-formación

(31,2 % no sistema educativo español). Comparado co resto das CC.AA., Galicia sitúase como a sexta comunidade con menor abandono educativo, por detrás do País Vasco, Navarra, Asturias, Cantabria e Aragón; e baixa un posto con respecto ao ano anterior.

Ao igual que no conxunto do Estado, o abandono escolar prematuro é superior no caso dos homes que no das mulleres, situándose estas porcentaxes en Galicia no 31,7% e 20,1%, respectivamente. Na Comunidade Autónoma segue unha tendencia contraria a española no que respecta ao abandono educativo prematuro das mulleres, xa que entre os anos 2004 e 2009 en España baixa e en Galicia sube.

En canto ao nivel de formación da poboación nova, entre os dous anos considerados, Galicia experimentou unha diminución da porcentaxe de persoas entre 20 e 24 anos que completou ao menos o nivel de Ensinanza Secundaria 2ª etapa. En 2009, esta porcentaxe situouse no 63,4%, que, aínda que está máis de tres puntos por riba da media estatal, é menor que o 68,8% rexistrado no ano 2004. Comparado co resto das CC.AA., os datos recollidos no **cadro 5.1.8.** amosan que Galicia sitúase coma a oitava comunidade coa maior porcentaxe, por detrás de País Vasco, Navarra, Asturias, Aragón, Castela e León, Madrid e Cantabria.

As mulleres presentan un nivel educativo superior ao dos homes. A porcentaxe de mulleres entre 20 e 24 anos con estudos de educación secundaria 2ª etapa rematados é do 71,4%, fronte ao 55,5% no caso dos homes. En ámbolos dous casos, esta porcentaxe é superior á rexistrada no conxunto do Estado, cun diferencial de máis de 4 puntos no caso das mulleres.

O aumento xeral do alumnado galego neste curso tivo o seu reflexo no incremento de nenos e nenas estranxeiros. Ao longo do último curso o número de alumnos de nacionalidade estranxeira no ensino de réxime xeral, medrou un 3,6% (470 alumnos máis). Sen embargo, esta porcentaxe é a metade do incremento do curso anterior. Atendendo á distribución segundo nivel educativo, destaca o feito de que o 4,6% dos alumnos de educación primaria e o 5,1% dos de Educación Secundaria Obrigatoria (ESO) non teñen nacionalidade espa-

Bolsas e axudas concedidas na

	Total			E
	Todas as Administraciones	Ministerio	Administraciones educativas das CC.AA.	
Andalucía	778.689	388.726	389.963	
Aragón	32.130	24.866	7.264	
Asturias	89.005	88.428	64.375	
Baleares	32.295	29.888	2.407	
Canarias	161.306	80.160	81.146	
Cantabria	18.936	13.893	5.043	
Castela e León	337.011	150.451	186.560	
Castela - A Mancha	71.552	55.638	15.914	
Cataluña	274.013	265.011	126.723	
C. Valenciana	331.358	262.677	161.886	
Extremadura	119.572	116.273	70.588	
Galicia	169.454	156.613	68.596	
Madrid	615.011	387.698	466.409	
Murcia	80.101	71.166	8.935	
Navarra	22.240	16.921	12.681	
País Vasco	210.665	6.148	204.517	
Rioxa	8.834	5.908	2.926	
Ceuta e Melilla	12.363	12.363	0	
Total	3.420.066	2.187.369	1.876.923	

(1) número de bolsas e axudas; as axudas cofinanciadas polo Ministerio e as Consellerías ou Departamentos de administracións inclúese unha soa vez

Fonte: Ministerio de Educación

■ 5.1.10.

Bolseiros nas CC.

	Total			E
	Todas as Administraciones	Ministerio	Administraciones educativas das CC.AA.	
Andalucía	435.795	196.366	239.429	
Aragón	22.359	15.215	7.144	
Asturias	77.456	76.910	64.344	
Baleares	23.994	21.589	2.405	
Canarias	120.664	44.884	75.780	
Cantabria	12.437	7.529	4.908	
Castela e León	298.761	113.668	185.093	
Castela - A Mancha	46.206	30.307	15.899	
Cataluña	202.225	193.730	126.216	
C. Valenciana	246.954	179.617	160.542	
Extremadura	95.596	92.618	70.267	
Galicia	115.032	102.295	68.492	
Madrid	554.217	327.649	465.664	
Murcia	55.671	46.750	8.921	
Navarra	17.449	12.794	12.017	
País Vasco	134.430	5.286	129.144	
Rioxa	6.768	3.974	2.794	
Ceuta e Melilla	11.383	11.383	0	
Total	2.514.185	1.518.761	1.639.650	

(1) os beneficiarios de bolsas e axudas cofinanciadas polo Ministerio e as Consellerías ou Departamentos de administracións inclúese unha soa vez

Fonte: Ministerio de Educación

■ 5.1.11.

as CC.AA. no curso 2009-2010: distribución segundo ensino e administración financiadora (1)

Ensinanzas obrigatorias, E.Infantil e E.Especial			Ensinanzas postobligatorias, non univ.			Ensinanzas universitarias		
Todas as Administracións	Ministerio	Administracións educativas das CC.AA.	Todas as Administracións	Ministerio	Administracións educativas das CC.AA.	Todas as Administracións	Ministerio	Administracións educativas das CC.AA.
362.975	15.851	347.124	209.315	166.977	42.338	206.399	205.898	501
7.959	1.875	6.084	8.272	7.682	590	15.899	15.309	590
64.483	64.483	63.798	11.268	10.905	363	13.254	13.040	214
19.481	17.328	2.153	5.258	5.210	48	7.556	7.350	206
76.287	9.871	66.416	40.768	34.695	6.073	44.251	35.594	8.657
3.950	554	3.396	7.707	6.507	1.200	7.279	6.832	447
252.446	73.029	179.417	30.647	28.893	1.754	53.918	48.529	5.389
13.319	1.927	11.392	29.668	28.118	1.550	28.565	25.593	2.972
142.864	141.711	118.874	40.137	38.390	1.747	91.012	84.910	6.102
164.002	99.167	158.040	69.564	69.541	23	97.792	93.969	3.823
69.216	68.353	68.152	23.427	22.709	718	26.929	25.211	1.718
60.243	60.243	55.755	51.405	40.571	10.834	57.806	55.799	2.007
473.288	250.444	461.940	39.941	39.846	95	101.782	97.408	4.374
30.197	24.107	6.090	21.228	19.314	1.914	28.676	27.745	931
9.475	8.053	8.784	5.012	3.752	1.260	7.753	5.116	2.637
158.334	9	158.325	22.535	648	21.887	29.796	5.491	24.305
3.125	1.463	1.662	2.690	1.727	963	3.019	2.718	301
9.565	9.565	0	2.798	1.190	0	0	0	0
1.921.209	848.033	1.717.402	621.722	528.365	93.357	877.135	810.971	66.164

mentos autonómicos, en virtude de convenios, contabilízanse tanto na columna do Ministerio como na das Administracións educativas das CC.AA. Nembargantes, na columna de todas as

AA. no curso 2009-2010: distribución segundo ensino e administración financiadora

Ensinanzas obrigatorias, E.Infantil e E.Especial			Ensinanzas postobligatorias, non univ.			Ensinanzas universitarias		
Todas as Administracións	Ministerio	Administracións educativas das CC.AA.	Todas as Administracións	Ministerio	Administracións educativas das CC.AA.	Todas as Administracións	Ministerio	Administracións educativas das CC.AA.
207.505	9.199	198.306	137.412	96.497	40.915	90.878	90.670	208
7.322	1.238	6.084	5.459	4.873	586	9.578	9.104	474
64.297	64.297	63.798	6.931	6.568	363	6.228	6.045	183
17.255	15.102	2.153	3.055	3.007	48	3.684	3.480	204
74.702	8.286	66.416	27.845	22.020	5.825	18.117	14.578	3.539
3.803	407	3.396	4.951	3.751	1.200	3.683	3.371	312
251.096	71.679	179.417	19.626	17.874	1.752	28.039	24.115	3.924
12.537	1.145	11.392	19.238	17.688	1.550	14.431	11.474	2.957
131.677	130.524	118.874	23.698	21.963	1.735	46.850	41.243	5.607
160.589	96.978	156.816	41.104	41.081	23	45.261	41.558	3.703
68.796	67.933	68.152	14.274	13.556	718	12.526	11.129	1.397
58.421	58.421	55.755	32.840	22.007	10.833	23.771	21.867	1.904
469.898	247.054	461.940	25.849	25.767	82	58.470	54.828	3.642
28.620	22.530	6.090	13.642	11.728	1.914	13.409	12.492	917
9.131	7.709	8.784	3.427	2.177	1.250	4.891	2.908	1.983
104.440	9	104.431	15.240	633	14.607	14.750	4.644	10.106
2.947	1.285	1.662	2.057	1.097	960	1.764	1.592	172
9.537	9.537	0	1.846	1.846	0	0	0	0
1.682.573	813.333	1.513.466	398.569	314.208	84.361	433.043	391.220	41.823

mentos autonómicos, en virtude de convenios, contabilízanse tanto na columna do Ministerio como na das Administracións educativas das CC.AA. Nembargantes, na columna de todas as

Programa de libros de texto 2009-10 e 2010-11 ⁽¹⁾								
	centros acollidos ó programa	Curso 2009-10			centros acollidos ó programa	Curso 2010-11		
		alumnado beneficiario				alumnado beneficiario		
		Total	E.Primario (3º e 4º)	ESO		Total	E.Primario (3º e 4º)	ESO
Total	1.086	130.519	42.429	88.090	1.079	126.404	42.210	84.194
A Coruña	391	52.115	17.272	34.843	386	51.266	17.420	33.846
Lugo	161	14.212	4.404	9.808	161	13.383	4.224	9.159
Ourense	141	13.360	4.013	9.347	139	12.905	4.006	8.899
Pontevedra	393	50.832	13.740	34.092	393	48.850	16.560	32.290

(1) estimacións
Fonte: *Consellería de Educación e Ordenación Universitaria*

■ 5.1.12.

ñola.

No que atinxe á desagregación segundo nivel de estudos, os datos recollidos no **cadro 5.1.9.** todos os tipos de ensino ganan alumnos estranxeiros. No curso 2009/10 houbo 884 alumnos novos, sen embargo neste curso 2010/11 hai 470, o que representa unha baixa do 47%.

Un aspecto fundamental no fomento da igualdade de acceso ao sistema educativo e no ámbito da conciliación familiar, entre outros, son os programas de **bolsas e axudas** concedidas. Neste ámbito, os **cadros 5.1.10. e 5.1.11.** mostran as bolsas e axudas concedidas, así como os bolseiros existentes nas distintas Comunidades Autónomas no curso 2009-2010 en función da administración financiadora. En Galicia no citado curso, concedéronse 169.454 bolsas e axudas, das que o 35,5% foron para ensinanzas obrigatorias, educación infantil e educación especial, o 30,3% para ensinanzas postobrigatorias non universitarias e o restante 34,2% para ensinanzas universitarias.

Comparando o número de bolsas entre as distintas Comunidades Autónomas, destaca o feito de que Galicia é a terceira Comunidade en canto a bosas e axudas a ensinanzas postobrigatorias, a quinta Comunidade en canto a bolsas no ensino universitario e a décima Comunidade en canto a número de bolsas e axudas para o ensino obrigatorio, educación infantil e educación especial. Po outra banda máis do 50% dos bolseiros galegos cursan ensinanzas obrigatorias educación infantil e educación especial, que acollen a 58.421 bolseiros e 60.243 bolsas, das que o 90,5% están destinadas a libros e material. Neste senso, o **cadro 5.1.12.** mostra

como no curso 2010-2011 prevese unha redución tanto do número de centros acollidos ao programa de libros de texto como do número de beneficiarios do mesmo, que se estima será de 126.404 alumnos, un 3,1% menos que no curso anterior, cun investimento de cerca de tres millóns de euros.

Outro aspecto fundamental no ámbito da conciliación da vida familiar e laboral é a existencia nos centros educativos dos servizos de transporte escolar e comedor. Neste senso, os **cadros 5.1.13. e 5.1.14.** mostran como os datos estimados para o curso 2010-2011 sinalan un descenso no número de centros públicos con servizos de comedor e con transporte escolar, así os centros públicos con servizo de comedor ascenden a 487, 78 menos que no curso anterior, e os centros con transporte escolar son 807, 6 menos que no curso 2009-2010, a pesar de que, segundo datos da consellería de educación e ordenación universitaria, os usuarios do servizo de transporte pasan de 88 mil no curso 2009-2010 a máis de 90.000 no cursos 2010-2011.

• **Educación universitaria**

En Galicia existen 3 universidades públicas e 7 campus universitarios, sendo destacable a concesión da calificación de campus de excelencia internacional de ámbito rexional europeo a dous campus da Comunidade: ao campus Vida (USC) e ao campus do Mar “Knowledge in depth” (Uvigo, USC, UDC) .

As universidades galegas volven a presentar, ao igual que o conxunto de universidades españolas, unha redución do seu alumnado. O número de alumnos matriculados

Centros públicos con servicios de comedor 2009-10 e 2010-11 ⁽¹⁾

	Total	Curso 2009-10				Total	Curso 2010-11			
		modalidade de xestión			ANPAS		modalidade de xestión			ANPAS
		Consellería de Educación					Consellería de Educación			
		Total	xestión directa (propio centro)	xestión indirecta (empresas)			Total	xestión directa (propio centro)	xestión indirecta (empresas)	
Total	565	389	299	90	176	487	384	294	90	103
A Coruña	169	100	85	15	69	142	99	85	14	43
Lugo	122	112	89	23	10	116	110	86	24	6
Ourense	107	100	77	23	7	105	102	75	27	3
Pontevedra	167	77	48	29	90	124	73	48	25	51

(1) estimacións

Fonte: Consellería de Educación e Ordenación Universitaria

■ 5.1.13.

Centros públicos con servicios de transporte 2009-10 e 2010-11 ⁽¹⁾

	Curso 2009-10	Curso 2010-11
Total	813	807
A Coruña	283	283
Lugo	143	139
Ourense	105	103
Pontevedra	282	282

(1) estimacións

Fonte: Consellería de Educación e Ordenación Universitaria

■ 5.1.14.

Alumnos matriculados nas universidades galegas no curso 2010-11 ⁽¹⁾: distribución segundo ramas de ensinanza

Alumnos matriculados en 1º e 2º ciclos

	Total		UDC	USC	U Vigo
	2010-11 / 2009-10				
Total alumnos	43.666	-26,3	13.407	17.692	12.567
Ciencias sociais e xurídicas	19.094	-23,6	5.179	8.279	5.636
Ensinanzas técnicas	14.037	-16,1	7.009	1.880	5.148
Humanidades	2.606	-42,4	247	1.643	716
Ciencias da saúde	5.196	-39,4	501	4.305	390
Ciencias experimentais	2.733	-37,6	471	1.585	677

Alumnos matriculados en graos

	Total		UDC	USC	U Vigo
	2010-11 / 2009-10				
Total alumnos	21.514	128,8	6.807	8.128	6.579
Ciencias sociais e xurídicas	10.544	102,2	3.665	3.714	3.165
Enxeñería e arquitectura	3.860	362,3	1.965	570	1.325
Artes e humanidades	2.387	77,7	198	1.114	1.075
Ciencias da saúde	2.973	155,9	715	1.671	587
Ciencias	1.750	105,9	264	1.059	427

(1) datos de avance

Fonte: Ministerio de Educación

■ 5.1.15.

Alumnos matriculados na universidade nas CC.AA. 2010-11 ⁽¹⁾

	1º e 2º ciclo	graos	másteres oficiais
Andalucía	169.243	64.555	13.460
Aragón	19.597	10.927	2.086
Asturias	17.837	6.827	1.006
Baleares	7.541	6.407	1.243
Canarias	29.295	13.891	1.172
Cantabria	7.276	3.215	699
Castela-A Mancha	53.441	24.456	3.789
Castela e León	13.771	13.587	928
Cataluña	95.884	82.448	14.955
C. Valenciana	103.480	43.091	13.959
Extremadura	13.501	9.248	1.501
Galicia	43.666	21.514	4.609
Madrid	151.481	94.822	21.635
Murcia	22.415	20.872	3.147
Navarra	9.533	6.187	1.427
País Vasco	37.249	15.378	3.328
A Ríoxa	4.037	1.446	154
Total	799.247	438.871	89.098

(1) estudantes matriculados en universidades presenciais; datos de avance

Fonte: *Ministerio de Educación*

■ 5.1.16.

Taxas neta de escolarización na universidade
nas CC.AA. 2008-09 e 2009-10 ⁽¹⁾

	curso 2008-09	curso 2009-10
Andalucía	20,9	22,3
Aragón	23,0	24,1
Asturias	24,7	25,4
Baleares	9,5	9,8
Canarias	15,2	15,6
Cantabria	17,9	18,8
Castela-A Mancha	10,8	11,3
Castela e León	30,6	31,8
Cataluña	22,7	24,6
C. Valenciana	23,3	24,6
Extremadura	16,8	17,2
Galicia	23,3	23,7
Madrid	35,2	36,8
Murcia	20,6	22,1
Navarra	30,9	31,9
País Vasco	28,1	29,8
A Ríoxa	13,3	13,8
Total	23,8	24,5

(1) estudantes de 18-24 anos en ensinanzas de 1º-2º ciclo e graos /
poboación total 18-24 anos; datos provisionaisFonte: *Ministerio de Educación*

■ 5.1.17.

Alumnos estranxeiros matriculados nas universidades galegas 2010-11 ⁽¹⁾

	Total		UDC		USC		U Vigo	
	Total	UE-27	Total	UE-27	Total	UE-27	Total	UE-27
1º e 2º ciclo	730	366	134	30	502	307	94	29
Graos	285	85	80	15	118	53	87	17
Másteres	442	127	67	18	227	39	148	70

(1) datos de avance
Fonte: *Ministerio de Educación*

■ 5.1.18.

Mobilidade interna de alumnos nas CC.AA. 2009-2010 ⁽¹⁾

	saídas	entradas
Andalucía	6,2	6,7
Aragón	20,0	13,7
Asturias	18,7	7,5
Baleares	33,2	1,9
Canarias	14,9	1,8
Cantabria	35,1	13,7
Castela-A Mancha	48,2	12,9
Castela e León	19,1	23,4
Cataluña	2,2	7,1
C. Valenciana	6,9	8,1
Extremadura	35,2	5,8
Galicia	10,9	3,9
Madrid	3,4	26,1
Murcia	16,3	9,7
Navarra	34,3	35,6
País Vasco	13,8	8,5
A Rioxa	51,1	36,3

(1) datos provisionais, referidos a alumnos de 1º-2º ciclo e graos e á ubicación do centro universitario

Fonte: *Ministerio de Educación*

■ 5.1.19.

en 1º e 2º ciclo así como en estudos de graos no curso 2010-2011, **cadro 5.1.15.**, descendeu en Galicia un 5% (3.434 alumnos), acadando os 65.180 estudantes no curso 2010/11. Este descenso no número de alumnos dase nas matriculas universitarias de 1º e 2º ciclo, que con 15.543 alumnos menos non se ve compensada polo incremento de matriculacións no curso 2010/2011 nos estudos de graos, con 12.109 alumnos máis.

A Universidade de Santiago de Compostela segue sendo a de maior número de alumnos, con 25.820 persoas, o 39,6% dos universitarios galegos, seguida pola de A Coruña, 20.214 alumnos (31%) e a de Vigo, con 19.146 alumnos (29,4%).

O 45% dos estudantes galegos matriculados seguen estudos pertencentes ás ciencias sociais e xurídicas, seguíndolle en importancia as carreiras técnicas e as ciencias da saúde.

Por Comunidades Autónomas, Galicia é a sexta con maior número de alumnos matriculados en estudos universitarios, tendo, sen embargo, unha taxa de escolarización universitaria do 23,7%, entendida como a porcentaxe de estudantes de 18 a 24 anos matriculados no 1º ou 2º ciclo e graos sobre a poboación total desa idade, menor que a existente de media no Estado (24,5%), e a novena maior das 17 Comunidades Autónomas (**cadro 5.1.17.**).

Persoal docente e investigador nas universidades galegas 2008-09 ⁽¹⁾

	Total		UDC		USC		Uvigo	
	Total	Mulleres	Total	Mulleres	Total	Mulleres	Total	Mulleres
Corpo docente funcionario	3.233	980	836	259	1.519	583	878	138
Profesorado contratado	2.052	811	602	208	717	267	733	336
contrato indefinido	802	374	127	50	504	197	171	127
contrato de duración determinada	1.250	437	475	158	213	70	562	209
xornada a tempo completo	954	475	344	142	332	164	278	169
xornada a tempo parcial	1.098	336	258	66	385	103	455	167
Total persoal docente e investigador	5.285	1.791	1.438	467	2.236	850	1.611	474

(1) datos relativos únicamente a centros propios das Universidades

Fonte: *Ministerio de Educación*

■ 5.1.20.

Gasto das Universidades públicas en I+D+i con respecto ao gasto total 2000-2008 ⁽¹⁾

	2000	2008
Andalucía	7,41	11,71
Aragón	11,25	16,38
Asturias	8,50	14,22
Baleares	11,07	16,13
Canarias	3,12	4,80
Cantabria	17,10	23,98
Castela-A Mancha	-	14,61
Castela e León	6,65	8,37
Cataluña	8,05	11,00
C. Valenciana	11,27	15,06
Extremadura	8,14	13,87
Galicia	10,21	15,98
Madrid	7,23	11,09
Murcia	10,50	13,25
Navarra	-	13,15
País Vasco	6,41	4,25
A Ríoxa	4,27	7,04
Total	8,32	11,70

(1) investimentos inmateriais das universidades públicas presenciais

Fonte: *CRUE*

■ 5.1.21.

No conxunto das universidades galegas, no curso 2010-2011 están matriculados 1.457 alumnos de nacionalidade estranxeira, dos que case o 40% son nacionais da UE-27. O 58% do total de alumnos estranxeiros están matriculados na Universidade de Santiago de Compostela (**cadro 5.1.18.**). No que respecta á mobilidade interna de estudantes nacionais entre distintas Comunidades Autónomas (**cadro 5.1.19.**), destaca que no caso galego as saídas de estudantes universitarios son moi superiores ás entradas, así o 10,9% de estudantes con residencia habitual en Galicia saen cara outra Comunidade Autónoma

a realizar os seus estudos universitarios, sendo o destino preferente (5,5%) a Comunidade Autónoma de Madrid. Pola contra, a porcentaxe de estudantes con residencia habitual noutras Comunidades Autónomas que realizan estudos en Galicia é do 3,9%, fronte á universidades como a de Salamanca, con porcentaxes de entrada en torno ao 23,4%, ou Madrid, co 26,1%.

O persoal docente e investigador nas universidades galegas no curso 2008-2009, último dato dispoñible (**cadro 5.1.20.**), ascendía a 5.285 persoas, das que o 61,2% per-

Ingresos e captación de recursos por I+D+i nas CC.AA. 2008

	ingresos totais por I+D+i	recursos de I+D+i captados (1)
	en € correntes	
Andalucía	229.365.395	21.177
Aragón	49.806.096	25.793
Asturias	38.050.316	27.835
Baleares	13.122.291	23.644
Canarias	29.967.107	13.797
Cantabria	33.101.688	46.688
Castela-A Mancha	32.862.277	28.576
Castela e León	46.741.424	11.939
Cataluña	278.236.167	34.089
C. Valenciana	172.599.865	29.023
Extremadura	37.987.785	37.463
Galicia	99.149.003	29.222
Madrid	295.677.172	30.482
Murcia	29.963.559	20.579
Navarra	10.329.791	20.577
País Vasco	66.491.966	23.935
A Rioxa	2.399.751	8.758
Total	1.465.851.653	433.577

(1) recursos captados por PDI (doctor equivalente a tempo completo)
Fonte: CRUE

■ 5.1.22.

tencia ao corpo docente funcionario e o 38,8% restante era profesorado contratado, na súa maior parte cun contrato de duración determinada (61%) e con xornada a tempo parcial (53,5%).

O gasto en investimentos inmateriais das universidades públicas respecto ao gasto total é do 16% e, tal como se mostra no **cadro 5.1.21.**, notablemente superior ao gasto medio estatal. O **cadro 5.1.22.** mostra a produción e produtividade na captación de recursos dos PDI doutores ETC nos diferentes sistemas universitarios, poñendo de manifesto a existencia de catro grandes sistemas universitarios rexionais que producen as dúas terceiras partes da actividade de I+D+i das universidades: Madrid (20,2%), Cataluña (19%), Andalucía (15,6%) e C. Valenciana (11,8%), mentres que os trece restantes producen un tercio da mesma, destacando Galicia no quinto lugar co 6,8%.

Sen embargo, os sistemas máis produtivos, nos que os seus profesores doutores ETC son capaces de captar máis recursos son sistemas pequenos: Cantabria (46.688 euros por PDI doutor ETC), Extremadura (37.463 euros), Madrid (30.482 euros) e Galicia (29.222 euros).

Entre as 15 primeiras universidades españolas en canto a captación de recursos por PDI doutor ETC aparecen dúas universidades galegas: no posto noveno a USC e no duodécimo, a Universidade de Vigo. ■

5.2. INVESTIGACIÓN E TECNOLOXÍA

O **entorno público** (universidades e administración pública) concentra no ano 2010 o 55,6% do gasto interno en investigación e desenvolvemento (I+D) e o 65,9% do persoal empregado nestas actividades, cando no ano anterior esas porcentaxes eran do 55,1% e 63,3%, respectivamente. Asemade, cómpre salientar o mantemento dunha asignación de recursos netamente inferior á media española, tanto no que respecta a porcentaxe de gasto sobre PIB como en termos de persoal sobre total de activos, tal como analizaremos ao longo do capítulo.

A redución en máis do 10% do gasto interno en I+D no ano 2009, último dato dispoñible, ampliou a brecha con respecto ao Estado no que ao esforzo investidor se refire; así, no ano 2008 Galicia realizaba o 4% do gasto total estatal en I+D, porcentaxe que se reduce ao 3,6% no ano seguinte.

En 2009, Galicia dedicou o 0,96% do seu PIB a estas actividades, sendo o 1,38% a media española e o 1,9% a media en Europa (UE 27). O gasto galego por habitante ascendeu a 187 euros, (209 euros no ano 2008) o 66,3% da media española, e o investimento por persoa ocupada nestas actividades en xornada completa, a 52,5 miles de euros (79,6% da media estatal).

Ao longo do último ano aumentou o número de solicitudes de invencións (patentes e modelos de utilidade),

aumentando o seu peso relativo sobre o total estatal ata o 4,9%. Este nivel hai que consideralo como baixo, sobre todo, si se compara coa importancia relativa galega en termos de poboación ou de actividade económica.

No que se refire ao equipamento en tecnoloxías de información e comunicación continuou, con carácter xeral, a súa tendencia á alza tanto nos fogares como nas empresas galegas. No caso concreto dos fogares, cómpre salientar que Galicia atópase moi lonxe da media estatal no que á dispoñibilidade de ordenador e acceso a internet se refire, situándose coma a segunda comunidade autónoma con menor dispoñibilidade de ordenador e menor porcentaxe de vivendas con acceso a internet tras Extremadura.

Indicadores de I+D+i

A diferenza do acontecido no ano 2008, no ano 2009 en Galicia redúcese en máis do 10% o volume de gasto interno destinado a I+D, fronte á redución de só un 0,8% de media no conxunto do Estado; esta diferente evolución determina o descenso da porcentaxe de gasto en I+D galego no total estatal que pasa do 4% no ano 2008 ao 3,6% no ano 2009. O gasto interno galego ascendeu ata os 524,1 millóns de euros, sendo a participación do gasto en I+D no PIB do 0,96%, por baixo da media estatal, que é do 1,38%.

**Orzamento das funcións de I+D+i e da Sociedade da Información e do Coñecemento para o exercicio 2010:
distribución segundo programa e Consellería**

	Total		Plan Galego de I+D+i	Investigación universitaria	Investigación sanitaria	Fomento da Sociedade da información e do coñecemento
	(%)		(en miles de €)			
Total	185.099,1		84.519,7	49.615,3	407,6	50.556,5
Economía e Industria	113.557,2	61,3	63.941,9	49.615,3		
Medio Rural	13.982,1	7,6	13.982,1			
Mar	6.595,7	3,6	6.595,7			
Servicio Galego de Saúde	407,6	0,2			407,6	
Presidencia da Xunta	44.012,2	23,8				44.012,2
Educación e Ordenación Universitaria	6.544,4	3,5				6.544,4

Fonte: Xunta de Galicia

■ 5.2.1.

Gastos internos totais e persoal en I+D nas CC.AA. 2008-09

	Gastos			Persoal (1)		
	2008	2009	09/08	2008	2009	09/08
	(miles de €)			(%)		
Andalucía	1.538.946	1.578.085	2,5	23.227	24.767	6,6
Aragón	352.376	370.945	5,3	6.912	7.106	2,8
Asturias	229.678	226.156	- 1,5	3.577	3.769	5,4
Baleares	97.385	99.854	2,5	1.728	1.767	2,3
Canarias	268.833	238.829	- 11,2	4.521	4.272	- 5,5
Cantabria	140.791	149.062	5,9	1.923	2.201	14,4
Castela e León	739.943	629.490	- 14,9	10.201	10.163	- 0,4
Castela-A Mancha	265.741	237.912	- 10,5	3.242	3.410	5,2
Cataluña	3.286.376	3.284.487	- 0,1	46.520	47.324	1,7
C. Valenciana	1.113.507	1.120.308	0,6	19.489	19.692	1,0
Extremadura	156.401	154.708	- 1,1	2.223	2.255	1,4
Galicia	584.213	524.125	- 10,3	9.681	9.972	3,0
Madrid	3.892.148	3.899.396	0,2	53.172	54.149	1,8
Murcia	243.522	241.481	- 0,8	5.770	5.802	0,6
Navarra	358.666	388.243	8,2	5.409	5.511	1,9
País Vasco	1.345.572	1.346.984	0,1	16.683	17.218	3,2
A Rioxa	81.001	85.203	5,2	1.322	1.363	3,0
Ceuta e Melilla	6.291	6.408		75	38	
Total	14.701.390	14.581.676	- 0,8	215.677	220.777	2,4

(1) persoal en equivalencia a xornada completa

Fonte: INE

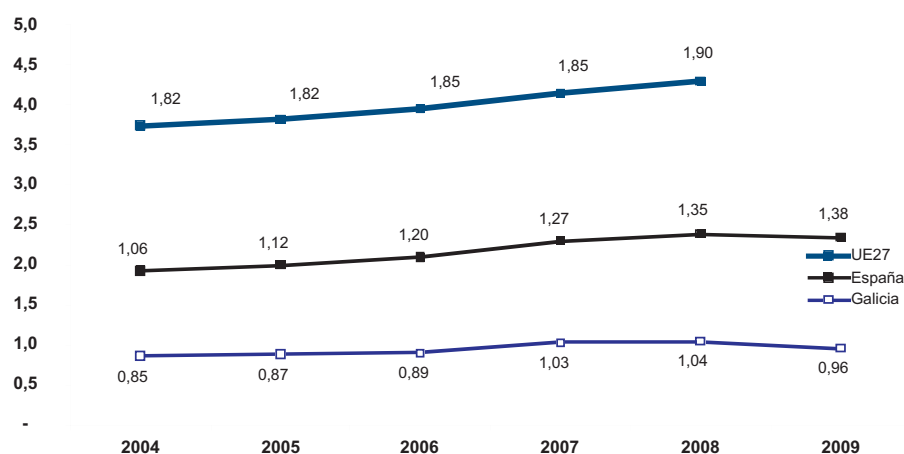
■ 5.2.2.

O gasto interno en I+D por habitante foi de 187 euros por habitante en Galicia fronte aos 310 euros de media no conxunto do Estado, polo que o gasto en I+D por habitante en Galicia só acada o 60% da media estatal; por outra banda o volume de persoal ocupado nestas actividades en equivalencia a xornada completa representa o 81,3% da media española. Asemade, o gasto en I+D por investigador descendeu un 12,9% en 2009,

pasando de 60,3 mil euros por investigador no ano 2008, a 52,5 mil euros no ano 2009, representando o 79,6% da media estatal (88,5% en 2008).

Tal como se sinala anteriormente, o peso relativo do investimento galego no total estatal descende ata o 3,6%, catro décimas menos que no ano precedente. Ao igual que en anos anteriores, mantense unha elevada

Esfuerzo investigador en I+D 2004-09 (1)

(1) porcentaxe dos gastos internos en I+D+i fronte ó PIB a prezos de mercado (prezos correntes, base 2000)
Fonte: INE

5.2.3.

Gastos internos totais e persoal en I+D nas CC.AA. 2008-09: importancia relativa

	gastos / PIB (1)		persoal /1.000 activos (2)	
	2008	2009	2008	2009
	(%)	(%)	(%)	(%)
Andalucía	1,03	1,10	5,94	6,31
Aragón	1,03	1,14	10,38	10,87
Asturias	0,97	1,00	7,26	7,83
Baleares	0,36	0,38	3,05	3,07
Canarias	0,63	0,58	4,28	3,91
Cantabria	1,01	1,12	6,82	7,94
Castela e León	1,27	1,12	8,60	8,64
Castela-A Mancha	0,72	0,66	3,31	3,49
Cataluña	1,62	1,68	11,99	12,52
C. Valenciana	1,05	1,10	7,58	7,71
Extremadura	0,86	0,86	4,59	4,66
Galicia	1,04	0,96	7,31	7,63
Madrid	2,02	2,05	15,63	15,94
Murcia	0,86	0,89	7,86	8,07
Navarra	1,94	2,14	17,48	18,02
País Vasco	1,98	2,06	15,68	16,43
A Ríoxa	1,01	1,09	8,24	8,59
Ceuta e Melilla	0,20	0,20	1,29	0,63
Total	1,35	1,38	9,35	9,61

(1) PIB a prezos de mercado, prezos correntes

(2) persoal en equivalencia a xornada completa e activos para o 4º trimestre de cada ano

Fonte: Elaboración propia CES Galicia a partir de datos do INE

5.2.4.

Gasto interno en I+D nas CC.AA. 2009: distribución segundo sector

	Total	Sector privado (1)		Sector Público (2)	
	(en miles de €)	(en miles de €)	(% / total)	(en miles de €)	(% / total)
Andalucía	1.578.085	503.550	31,9	1.074.535	68,1
Aragón	370.946	210.814	56,8	160.132	43,2
Asturias	226.156	94.196	41,7	131.960	58,3
Baleares	99.854	15.497	15,5	84.357	84,5
Canarias	238.829	47.137	19,7	191.692	80,3
Cantabria	149.062	56.013	37,6	93.049	62,4
Castela e León	629.490	333.509	53,0	295.981	47,0
Castela-A Mancha	237.911	121.617	51,1	116.294	48,9
Cataluña	3.284.486	1.917.737	58,4	1.366.749	41,6
C. Valenciana	1.120.308	452.917	40,4	667.391	59,6
Extremadura	154.708	20.378	13,2	134.330	86,8
Galicia	524.125	232.792	44,4	291.333	55,6
Madrid	3.899.396	2.144.494	55,0	1.754.902	45,0
Murcia	241.480	93.720	38,8	147.760	61,2
Navarra	388.244	267.595	68,9	120.649	31,1
País Vasco	1.346.985	1.036.909	77,0	310.076	23,0
A Rioxa	85.204	47.582	55,8	37.622	44,2
Ceuta e Melilla	6.408	127	2,0	6.281	98,0
Total	14.581.677	7.596.584	52,1	6.985.093	47,9

(1) empresas e institucións privadas sen fins de lucro

(2) administración e ensino superior

Fonte: INE

5.2.5.

concentración do gasto interno en I+D, nas comunidades autónomas de Madrid e Cataluña ao acoller conxuntamente o 49,3% do gasto total interno en I+D.

No ano 2009 o gasto interno en I+D descende en 7 das 17 Comunidades Autónoma, sendo Galicia, cun 10,3% menos de gasto, a cuarta Comunidade autónoma na importancia cuantitativa do descenso, por detrás de Castela-León (-14,9%), Canarias (-11,2%) e Castela-A Mancha (-10,5%).

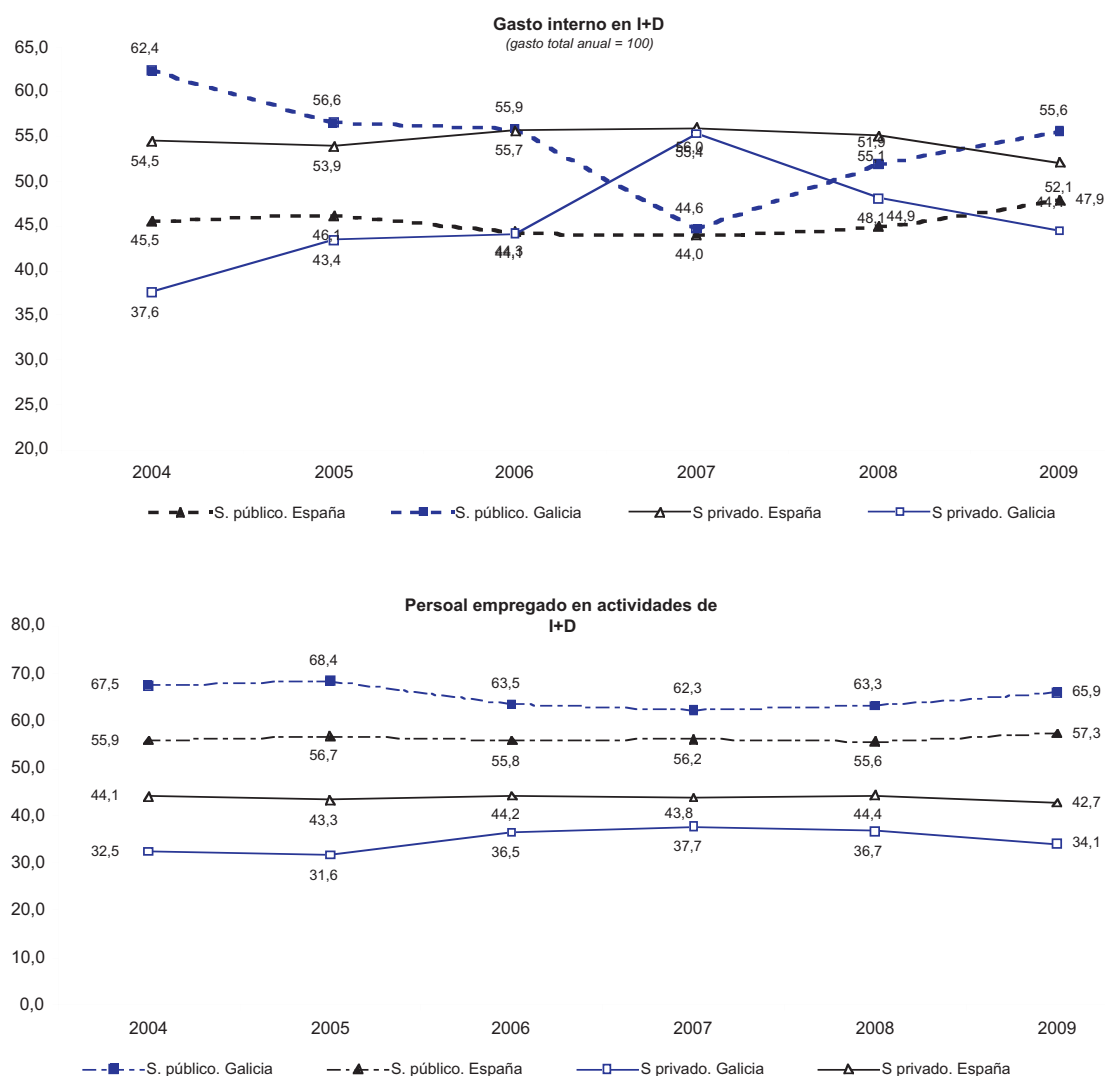
Se consideramos o esforzo investigador, medido como a porcentaxe de gasto en I+D sobre o PIB e o volume de persoal, Galicia está situada, para ambas variables, na duodécima posición no conxunto das 17 Comunidades Autónomas.

Distinguindo o gasto interno en I+D realizado polo sector privado, empresas e institucións privadas sen fins de lucro, e o sector público, administración e ensino superior, o **cadro 5.2.5.** mostra como o 55,6% do total está realizado polo sector público que acolle tamén o 65,9% do total de persoal empregado nas actividades de I+D e, en concreto, tamén o 73,9% do persoal investigador.

No ano 2009 no conxunto do Estado continúa o predomínio do gasto privado no ámbito da I+D, a pesar da redución do mesmo e o incremento do gasto público. En Galicia, tal como se sinalou, segue sendo máis importante o gasto público que o privado, o gasto interno en I+D das universidades e a administración pública (291,3 millóns de euros) supuxo o 55,6% do gasto interno en I+D da Comunidade Autónoma (47,9% en España), fronte ao gasto no sector privado que acadou os 232,8 millóns de euros, o 44,4% do gasto total. No último ano, Galicia sitúase como a novena comunidade autónoma coa maior importancia relativa do gasto público.

No concernente ao persoal empregado en Galicia nas actividades de I+D, este aumenta en 2009 ata as 9.972 persoas (**cadro 5.2.7.**), o que representa o 4,5% do total estatal, a mesma importancia relativa do número de investigadores en Galicia empregados en I+D no conxunto de España (6.079 investigadores en Galicia). Nese ano había en Galicia un total de 7,6 persoas ocupadas nestas actividades por cada mil activos fronte ás 9,6 persoas por cada mil activos de media no conxunto do Estado.

Gasto interno e persoal empregado nas actividades de I+D en Galicia e España 2004-09: distribución segundo sector

Fonte: INE

5.2.6.

Tendo en conta o descenso do 10,3% do gasto interno en I+D e o incremento nun 5,4% do número de investigadores, o gasto medio en I+D por investigador descendeu en Galicia un 14,9% respecto ao ano anterior, medrando un 7,5% no conxunto do Estado. En 2009, o gasto por investigador en Galicia descendeu a 86.218,9 euros, o 79,1% da media estatal, cando no ano anterior o gasto medio era practicamente igual ao gasto medio en España.

O persoal empregado en actividades de I+D descende no ano 2009, en todas as Comunidades Autónomas, agás lixeiros incrementos en Canarias e Castela e León, esta redución prodúcese fundamentalmente no persoal do sector público, neste senso o peso porcentual do persoal do sector público sobre o total de persoal nas actividades de I+D, descende en todas as Comunidades Autónomas, salvo incrementos ao redor do 1% en Andalucía e Navarra e do 0,3% en Canarias, en termos

Persoal empregado nas actividades de I+D nas CC.AA. 2009: distribución segundo sector

	Total		Sector privado (1)		Sector Público (2)	
	Total	Investigadores	Total	Investigadores	Total	Investigadores
Andalucía	24.767	14.666	6.989	3.187	17.778	11.479
Aragón	7.106	4.884	2.692	1.218	4.414	3.666
Asturias	3.769	2.562	1.491	821	2.278	1.742
Baleares	1.767	1.238	285	139	1.482	1.099
Canarias	4.272	3.173	629	293	3.643	2.880
Cantabria	2.201	1.293	804	360	1.397	933
Castela e León	10.163	6.653	4.153	2.074	6.009	4.580
Castela-A Mancha	3.410	1.850	1.553	674	1.857	1.176
Cataluña	47.324	26.932	23.100	10.381	24.224	16.551
C. Valenciana	19.692	12.116	6.993	3.415	12.698	8.702
Extremadura	2.255	1.373	369	165	1.886	1.207
Galicia	9.972	6.079	3.397	1.585	6.575	4.494
Madrid	54.149	32.164	23.696	12.765	30.452	19.399
Murcia	5.802	4.114	1.400	600	4.402	3.514
Navarra	5.511	3.388	3.181	1.499	2.330	1.888
País Vasco	17.218	10.518	12.808	7.028	4.410	3.489
A Rioxa	1.363	767	675	259	688	509
Ceuta e Melilla	38	35	4	2	34	33
Total	220.777	133.804	94.221	46.464	126.556	87.340

(1) empresas e institucións privadas sen fins de lucro

(2) administración e ensino superior

Fonte: INE

■ 5.2.7.

Orzamentos de gastos da Xunta de Galicia en I+D+i e sociedade da información 2009-10: distribución segundo Consellerías

Investigación, desenvolvemento e innovación

2009		2010		10/09
Plan galego de investigación, desenvolvemento e innovación tecnolóxica				
Total	93.958,6	Total	84.519,7	-10,0
Innovación e Industria	72.749,7	Economía e Industria	63.941,9	-12,1
Medio Rural	12.342,9	Medio Rural	13.982,1	13,3
Pesca e Asuntos Marítimos	6.708,9	Mar	6.595,7	-1,7
Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible	2.157,1			
Investigación universitaria				
Total	48.898,0	Total	49.615,3	1,5
Innovación e Industria	48.898,0	Economía e Industria	49.615,3	
Investigación sanitaria				
		Total	407,6	
		Servicio Galego de Saúde	407,6	

Sociedade da información e do coñecemento

2009		2010		10/09
Fomento da sociedade da información e do coñecemento				
Total	32.647,7	Total	50.556,5	54,9
Innovación e Industria	26.585,4	Presidencia da Xunta	44.012,2	
Educación e Ordenación Universitaria	6.062,3	Educación e Ordenación Universitaria	6.544,4	8,0

Fonte: Xunta de Galicia

■ 5.2.8.

Proxectos aprobados polo CDTI nas CC.AA. 2009-10

	2009			2010		
	Proxectos	Achega CDTI (en miles de €)	Orzamento total (en miles de €)	Proxectos	Achega CDTI (en miles de €)	Orzamento total (en miles de €)
Andalucía	143	159.265,4	220.957,9	136	82.344,0	121.443,5
Aragón	63	40.391,4	57.341,9	77	37.874,6	53.487,2
Asturias	28	12.940,4	18.516,9	50	21.640,3	32.461,9
Baleares	5	3.573,4	5.297,4	11	3.203,8	4.477,2
Canarias	9	9.208,5	12.400,5	15	4.522,2	6.420,7
Cantabria	32	15.068,5	21.507,1	27	13.305,4	19.565,5
Castela-A Mancha	77	53.468,6	82.636,6	56	37.499,5	50.982,2
Castela e León	71	55.443,9	77.237,2	80	48.803,3	73.827,4
Cataluña	294	170.074,9	243.390,3	450	265.805,8	393.280,1
C. Valenciana	132	67.514,7	96.623,7	182	79.515,2	122.056,1
Extremadura	19	10.558,8	14.392,3	41	17.059,8	23.316,2
Galicia	38	24.274,8	34.330,8	81	45.402,4	62.173,5
A Rioxa	19	5.476,8	9.154,2	44	14.583,5	24.891,4
Madrid	196	172.469,7	248.493,6	332	266.200,7	426.388,4
Murcia	55	32.185,8	44.080,0	57	23.152,8	32.752,9
Navarra	70	34.258,0	56.465,0	96	58.373,4	100.292,5
País Vasco	157	91.710,0	138.144,3	236	132.050,0	205.755,1
Melilla	-	-	-	1	198,3	264,4
Total	1.408	958.063,4	1.380.969,5	1.972	1.151.534,8	1.753.836,3

Fonte: Centro para el Desarrollo Tecnológico Industrial

5.2.9.

absolutos o número de persoal público só se incrementa en Navarra e Canarias.

No último ano o sector público acolleu o 65,9% do persoal total empregado nas actividades de I+D en Galicia, cando no conxunto do Estado a súa importancia relativa ascendía ao 57,3%.

O investimento da Xunta de Galicia presupostado para Investigación, desenvolvemento e innovación dentro do grupo de función 5 de produción de bens públicos de carácter económico, ascendeu en 2010 a 184.691,6 miles de euros, o que supón un incremento do 5,2% respecto ao ano anterior. Dese importe, 84.519,7 miles de euros corresponden ao programa “Plan galego de investigación, desenvolvemento e innovación tecnolóxica”, 49.615,3 miles de euros, ao programa “Investigación universitaria” e os restantes 50.556,6 miles de euros, ao de “Fomento da Sociedade da Información e do Coñecemento” neste senso cabe salientar o incremento no orzamento deste último programa sinalado, un incremento de case 18 millóns de euros (un 54,8% máis que no orzamento anterior)

O deseño, planificación e financiamento da innovación e a investigación nos sectores produtivos, favorecido pola Administración autonómica galega, atópase distribuído entre cinco consellerías: Economía e Industria; Medio Rural; Mar; Presidencia da Xunta; e finalmente, Educación e Ordenación Universitaria.

O Centro para o Desenvolvemento Tecnolóxico Industrial (CDTI), axencia xestora de recursos crediticios destinados ao financiamento de proxectos de desenvolvemento tecnolóxico e innovación entre empresas españolas, concedeu créditos para 81 proxectos en Galicia (o 4,1% dos proxectos no conxunto do Estado). Segundo os datos recollidos no **cadro 5.2.9.**, o investimento total destes proxectos en Galicia medrou de xeito considerable, acadando os 62,2 millóns de euros, cunha achega do CDTI, en forma de créditos sen xuro, por 45,4 millóns de euros. Tras este incremento do número de proxectos, o presuposto total e a achega pública aumentaron nun 81,1% e nun 87% respectivamente, sendo estas taxas de crecemento no conxunto do Estado sensiblemente inferiores (27% e 20,2%, respectivamente).

Estatísticas da propiedade industrial nas CC.AA. 2010

	Solicitudes de patentes nacionais	Modelos de utilidade	Diseño industrial	Marcas	Nomes comerc. e rótulos de establecem.
Andalucía	454	233	202	4.778	812
Aragón	228	109	29	943	86
Asturias	43	35	31	708	105
Baleares	21	30	38	877	127
Canarias	57	58	60	1.456	222
Cantabria	43	22	14	326	22
Castela-A Mancha	73	64	39	1.224	150
Castela e León	108	90	39	1.534	202
Cataluña	628	665	236	8.470	677
C. Valenciana	402	392	346	4.014	472
Extremadura	43	29	6	425	83
Galicia	194	113	113	2.251	312
Madrid	792	386	305	10.933	1.015
Murcia	79	66	74	963	80
Navarra	124	69	16	507	44
País Vasco	212	131	72	1.849	221
A Ríoxa	33	14	17	429	28
Ceuta e Melilla	1	1	7	79	15
Non consta	2	3	-	-	-
Non residentes	129	117	18	1.598	3
Total	3.669	2.629	1.662	43.364	4.602

Fonte: Oficina Española de Patentes y Marcas

■ 5.2.10.

A provincia de Pontevedra acolleu en 2010, 41 dos 81 proxectos CDTI aprobados, por diante de A Coruña con 26 e Ourense e Lugo con 9 e 5 proxectos respectivamente. En termos orzamentarios, A Coruña recibiu o 45,6% do presuposto total e o 46,2% da achega do CDTI a Galicia.

• Propiedade industrial

O número de solicitudes de invención (patentes vía estatal e modelos de utilidade) rexistradas en Galicia incrementouse en 2010. Neste último ano, rexistráronse 307 solicitudes, 40 máis que no ano precedente, polo que a actividade inventiva, medida a través da rateo de solicitudes de invencións/millón de habitantes, creceu ata as 109,9 solicitudes. Comparado co conxunto do Estado, Galicia acolle o 4,9% das solicitudes (4,4% no ano anterior), situándose a actividade inventiva por baixo da media estatal, que acadou as 133,6 solicitudes por millón de habitantes.

O número de patentes estatais solicitadas, que conceden a explotación exclusiva unicamente no territorio

español, en Galicia creceu lixeiramente no último ano ata as 194, o que representa o 5,3% do total estatal. A comunidade autónoma presenta unha actividade creativa de 69 solicitudes por millón de habitantes, cando a media española situouse nas 77 solicitudes.

A igual que no ano 2009, en 2010 o número de solicitudes de modelos de utilidades aumentou en Galicia ata as 113, 19 máis que no ano anterior. Tras esta medra, a súa importancia relativa no conxunto do Estado acadou o 4,3% e a rateo solicitudes por cada millón de habitantes, as 40 solicitudes (55 no conxunto do Estado).

Axenda Dixital de Galicia 2014.gal

O 25 de xuño de 2010 presentouse a estratexia “2014.gal Axenda Dixital de Galicia” deseñada para ser o apoio transversal no ámbito tecnolóxico catalizadora de cada un dos itinerarios marcados no Plan Estratéxico 2010–2014.

2014.gal Axenda Dixital de Galicia defínese co obxectivo

Execución orzamentaria da Axenda Dixital 2014.gal 2010

	Valor
	(en €)
Orzamento previsto	163.706.588
Orzamento executado	182.711.171
Liñas estratéxicas	
Administración Intelixente	18.606.705
Administración eficiente	56.665.559
Cidadanía dixital	12.685.418
Transforma TIC	19.739.767
Economía-IT	17.713.591
InfraTeleCom	56.597.903
Medidas Instrumentais	702.228

Fonte: Xunta de Galicia

■ 5.2.11.

vo de dar o impulso a Galicia no que se refire ás tecnoloxías da información e a comunicación (TIC), para o que se establecen sete liñas estratéxicas de actuación:

Liña 1: Administración intelixente.- Esta liña estratéxica recolle o cambio de modelo de administración e na forma na que se prestan os servizos públicos, necesario para que a inclusión das TIC por parte da Administración se realice de forma axeitada.

Liña 2: Administración eficiente.- A misión desta liña estratéxica é homoxeneizar os sistemas de xestión TIC da Xunta de Galicia, baixo unhas directrices operativas e estratéxicas unificadas e transversais, de austeridade e contención do gasto, e unha clara orientación ao servizo.

Liña 3: Cidadanía dixital.- A finalidade desta liña é consolidar unha comunidade galega competente tecnoloxicamente que poida acceder de xeito igualitario aos contidos e servizos dixitais.

Liña 4: Transforma TIC.- Esta estratexia persegue impulsar ao sector da economía do coñecemento de forma que sexa un soporte para a competitividade en Galicia á vez que se consolide como un sector internacionalizado e cun peso significativo na economía galega.

Liña 5: Economía-IT: Empresa innovadora e Economía Dixital.- esta estratexia promove un cambio profundo, mediante o uso intensivo das TIC, do modelo produtivo para conseguir unha economía sustentable e innovadora.

Liña 6: Infra TeleCom.- O desenvolvemento de infraestruturas de telecomunicacións convértese nun pilar fundamental que posibilita o desenvolvemento da Sociedade da Información; neste senso “Infra TeleCom” dará resposta á necesidade de que Galicia dispoña dunha rede de telecomunicacións moderna e sustentable para garantir a vertebración territorial e como catalizadora da innovación e a captación de investimento.

Liña 7: Medidas instrumentais e de cooperación.- Esta liña permite dar soporte ás liñas anteriores; a través dela a Xunta pretende construír un novo modelo de xestión das políticas tecnolóxicas, que poida dar resposta ás novas necesidades, e a posta en marcha de todas aquelas medidas adicionais que permitan unha xestión integral, e deriven nunha redución de custos e optimización de esforzos. Dentro desta liña de actuación, unha estratexia clave é a difusión e promoción da sociedade da información, e con isto, da propia Axenda Dixital.

O orzamento executado no ano 2010 pola Xunta de Galicia nas diferentes liñas de actuación da Axenda Dixital ascendeu a 182,7 millóns de euros, destacando o investimento en infraestruturas e telecomunicacións (Liña 6), que superou os 56 millóns de euros, no que destaca o Plan Banda Larga. Dos datos mostrados no **cadro 5.2.11.** as partidas máis importantes son as relacionadas cos ámbitos de xestión da propia Administración (administración intelixente e eficiente) e co xa citado uso das infraestruturas de telecomunicacións. O investimento total no ano 2010 superou os 148 millóns de euros, xa que a achega da Xunta de Galicia de 183

Indicadores da Axenda Dixital 2014.gal 2009-10: distribución segundo liñas estratéxicas

	2009	2010
	(% ou unidades según o caso)	
Administración Intelixente		
Persoas que interactuaron coas AAPP a través de Internet nos últimos 3 meses para descargar formularios oficiais	28,8	31,7
Empresas que interactuaron coas APP a través de Internet no último ano (10 ou máis empregados)	67,4	68,1
Empresas que interactuaron coas APP a través de Internet no último ano (menos de 10 empregados)	32,2	25,9
Trámites en modelo telemático para cidadáns	13	20
Trámites en modelo telemático para empresas	40	74
Axudas tramitadas por vía telemática	6,0	10,1
Procedementos administrativos entre a Xunta e Concellos con tramitación electrónica	-	13,3
Facturas electrónicas tramitadas pola Xunta	-	20,1
Recetas dispensadas electronicamente	15,0	70,0
Centros de atención primaria con solucións de telemedicina	29,2	45,9
Administración Eficiente		
Redución de custes de mantemento dos sistemas de microinformática na Xunta	-	9,0
Disponibilidade da rede de sistemas de comunicacións na Xunta	99,8	99,9
Redución do gasto de consumo de enerxía nos postos de traballo da Administración Pública	-	18,0
Centros de Atención a Usuarios (CAU) existentes na Xunta	20	16
Documentos publicados na web da Xunta en formatos abertos	50,0	75,0
Cidadanía Dixital		
Fogares con algún tipo de ordenador	58,5	61,6
Fogares con conexión de banda larga	38,3	46,5
Persoas que empregaron o ordenador nos últimos 3 meses	54,3	57,8
Persoas que utilizaron Internet nos últimos 3 meses	49,8	53,6
Persoas que adquiriron produtos ou servizos por Internet nos últimos 3 meses	13,7	14,4
Beneficiarios dos cursos de alfabetización dixital	13.412	9.854
Centros educativos dixitais do proxecto ABALAR	-	297
Aulas dixitais do proxecto ABALAR	-	682
Alumnos dentro do proxecto ABALAR	-	14.500
Transforma TIC		
Empresas do sector TIC	1.542	1.767
Empregados do sector TIC	16.327	15.851
Empregados do sector TIC respecto a total de ocupados	1,6	1,6
Cursos de formación con probas de certificación de coñecementos no CNTG	54,0	75,0
EconomiC-IT		
Empresas que teñen acceso a Internet contratado (10 ou máis empregados)	92,9	94,9
Empresas que teñen acceso a Internet contratado (menos de 10 empregados)	46,7	47,3
Empresas con conexión a Internet con páxina web (10 ou máis empregados)	55,1	58,9
Empresas con conexión a Internet con páxina web (menos de 10 empregados)	19,5	19,6
Empresas de 10 ou máis empregados que realizaron intercambio electrónico de datos para o envío de facturas electrónicas	19,2	22,8
Traballadores incluídos nos cursos TIC dos plans de formación sectorial e intersectorial da Xunta de Galicia	13.916	10.812
EconomiC-IT		
Poboación galega con acceso á servizos de banda larga	71,8	80,9
Poboación con acceso a redes de nova xeración, mínimo 100Mbps	-	711.575
Número de polígonos industriais sen cobertura de banda larga	22	12
Ampliación da velocidade media de acceso na rede corporativa	29,3	106,4
Centros administrativos conectaos rede corporativa	93,0	98,0
Centros de saúde conectados a banda larga	66,5	92,4
Farmacias con cobertura de banda larga	93,0	96,6
Centros Educativos con cobertura banda larga	77,9	88,0
Xulgados con cobertura banda larga	91,5	95,6

Fonte: Xunta de Galicia

millóns de euros, mobilizou un investimento privado de máis de 65 millóns de euros.

A Axenda Dixital de Galicia 2014.gal é un plan de actuación de catro anos, pero, a pesar de que no ano 2010, as actuación circunscribíense a seis meses, dende a súa presentación en xuño, podemos observar o avance das distintas liñas estratéxicas a través das súas principais iniciativas:

Liña 1: Administración intelixente: Tal como se mostra no **cadro 5.2.12.**, no ano 2010 a porcentaxe de axudas tramitadas telematicamente case se duplica, o 20% das facturas da Xunta foron tramitadas electronicamente e a porcentaxe de receitas dispensadas electronicamente pasou dun 15% en 2009 a máis do 70% no 2010.

Liña 2: Administración eficiente.- No ano 2010 reduciuse nun 18% o consumo de enerxía nos postos de traballo da Xunta de Galicia, e aumentou un 50% a porcentaxe de documentos publicados en formatos abertos nos portais da Administración autonómica.

Liña 3: Cidadanía dixital.- En 2010 Galicia experimentou un crecemento na penetración da banda ancha nos fogares nun 21,4% con respecto a 2009.

Liña 4: Transforma TIC.- No ano 2010 en Galicia o número de empresas do sector de novas tecnoloxías medrou un 1,6%, con 1.767 empresas, e, por outra banda, o 75% dos cursos de formación especializada do Centro de Novas Tecnoloxías de Galicia, xa dispoñen de probas de certificación de coñecementos.

Liña 5: Económicas-IT.- Como principais aspectos, obsérvase como no ano 2010 o envío de facturas electrónicas por empresas de máis de 10 persoas empregadas experimentou un crecemento do 18,8% e o número de empresas con máis de dez persoas empregadas con conexión a internet que dispoñen de páxina web medrou un 6,9% en relación ao ano 2009.

Liña 6: Infra Telecom.- Dentro desta liña estratéxica, o **cadro 5.2.12.** mostra como no ano 2010 redúcese un terzo a poboación sen posibilidade de acceso á banda larga grazas ao plan posto en marcha nese ano, e ade-

mais mellora a porcentaxe de centros públicos conectados á banda larga.

Comercio exterior de alta tecnoloxía

Un dos xeitos máis importantes á hora de medir a competitividade internacional dun territorio é a análise do seu comercio exterior de produtos de alta tecnoloxía. O comercio exterior galego deste tipo de produtos pasa dun saldo negativo da balanza comercial de 297 millóns de euros no ano 2009 a un saldo positivo da citada balanza de 9,8 millóns de euros no ano 2010; este cambio de tendencia está provocado, tanto polo incremento do valor das exportacións (61,9% máis) como pola forte redución do valor das importacións (59,8% menos).

O valor total das importacións destes produtos, ascendeu a 162,2 millóns de euros, o que representa tan só o 1,2% do valor total das importacións galegas. Por contra, as exportacións acadan os 172 millóns de euros, o 1,1% do importe total das vendas a terceiros países.

Atendendo á desagregación segundo sectores, cómpre salientar a importancia dos subsectores de produtos químicos, que representa o 44,6% das exportacións galegas de produtos de alta tecnoloxía e o 30,9% das importacións, así como o material electrónico que representa o 19,9% das exportacións e o 26,5% das importacións de produtos de alta tecnoloxía en Galicia no ano 2010; é tamén importante salientar o descenso do comercio exterior de produtos farmacéuticos, descendendo o 95,8% do valor das importacións destes produtos.

Sociedade do coñecemento

Dende o punto de vista funcional, no ano 2010 destínase 50,5 millóns de euros ao financiamento do Fomento da sociedade da información e do coñecemento. A maior parte do presuposto vai destinado ao Plan Galego de I+D+i, con 84,6 millóns de euros [**cadro 5.2.1. Orzamento das funcións de I+D+i e da sociedade da información e do coñecemento para o exercicio 2010: distribución segundo programa e consellería**].

Á hora de analizar os distintos indicadores do grao de

Indicadores de alta tecnoloxía en Galicia e España 2008-09

2008

	Galicia				España			
	Establecem.	Cifra de negocios (en miles de €)	Valor engadido (en miles)	Ocupados (en miles)	Establecem.	Cifra de negocios (en miles de €)	Valor engadido (en miles)	Ocupados (en miles)
Sectores manufactureiros de tecnoloxía alta e media alta	729	10.491.078	2.478.673	39,3	17.085	180.674.994	39.755.685	808,0
Tecnoloxía alta	77	1.062.274	328.969	5,4	2.156	29.808.744	7.803.260	139,4
Tecnoloxía media-alta	652	9.428.804	2.149.704	33,9	14.929	150.866.250	31.952.425	668,6
Servizos de alta tecnoloxía	-	-	-	22,0	-	-	-	534,6
Total sectores de alta e media alta tecnoloxía	-	-	-	61,3	66.732	262.345.575	76.119.744	1.342,6

2009

	Galicia				España			
	Establecem.	Cifra de negocios (en miles de €)	Valor engadido (en miles)	Ocupados (en miles)	Establecem.	Cifra de negocios (en miles de €)	Valor engadido (en miles)	Ocupados (en miles)
Sectores manufactureiros de tecnoloxía alta e media alta	671	9.072.386	1.799.834	34,7	16.414	142.150.493	32.175.237	712,1
Tecnoloxía alta	67	1.016.516	317.913	2,5	1.955	25.334.756	6.777.754	132,2
Tecnoloxía media-alta	604	8.055.870	1.481.921	32,2	14.459	116.815.737	25.397.483	579,9
Servizos de alta tecnoloxía	-	-	-	21,8	-	-	-	492
Total sectores de alta e media alta tecnoloxía	-	-	-	56,5	-	-	-	1.203,7

Fonte: INE

■ 5.2.13.

Comercio exterior de produtos de alta tecnoloxía 2009-10 ⁽¹⁾

	Exportacións			Importacións		
	2009	2010	10/09	2009	2010	10/09
	(en miles de euros)	(en miles de euros)	(%)	(en miles de euros)	(en miles de euros)	(%)
Total	106.260	171.986	61,9	403.193	162.226	-59,8
Armas e municións	1.211	1.116	-7,8	2.009	4.444	121,3
Construcción aeronáutica e espacial	122	18.592	15164,0	38.999	2.939	-92,5
Maquinaria de oficina e equipo informático	3.387	4.207		9.236	6.364	
Mat.electrónico: equipos de radio, tv e telecom.	23.789	34.275	44,1	49.525	43.068	-13,0
Produtos farmacéuticos	12.446	15.470	24,3	112.507	4.677	-95,8
Equipos e instrumentos médico-cirúrxicos	5.579	8.164	46,3	74.187	40.790	-45,0
Maquinaria e material eléctrico	9.423	12.340		8.533	6.899	
Produtos químicos	47.986	76.638	59,7	95.558	50.197	-47,5
Maquinaria e equipo mecánico	2.317	1.184	-48,9	12.640	2.848	-77,5

(1) datos provisionais
Fonte: IGE

■ 5.2.14.

Alumnado matriculado e graduado en ciencias experimentais e técnicas nas universidades galegas e españolas 2008-2010

	matriculados 1º e 2º ciclo			graduados		
	08-09	09-10	10-09/09-08	08-09	09-10	10-09/09-08
UDC						
CC. Experimentais	741	574	-167	101	98	-3
Ensinanzas técnicas	8.335	7.857	-478	977	892	-85
USC						
CC. Experimentais	2.567	2.039	-528	429	370	-59
Ensinanzas técnicas	2.835	2.437	-398	462	475	13
Uvigo						
CC. Experimentais	1.153	917	-236	170	133	-37
Ensinanzas técnicas	6.492	6.433	-59	945	1.384	439
Galicia						
CC. Experimentais	4.461	3.530	-931	700	601	-99
Ensinanzas técnicas	17.662	16.727	-935	2.384	2.751	367
España						
CC. Experimentais	86.444	69.910	-16.534	12.209	11.211	-998
Ensinanzas técnicas	335.279	280.092	-55.187	42.386	37.181	-5.205
Galicia / España (%)						
CC. Experimentais	5,2	5,0		5,7	5,4	
Ensinanzas técnicas	5,3	6,0		5,6	7,4	

Fonte: Ministerio de Ciencia e Innovación

■ 5.2.15.

penetracións das TIC nos fogares e empresas galegas, e dada a existencia dunha notable conexión entre a tecnoloxía, a formación e a competitividade, cómpre facer referencia ao nivel educativo e formativo.

Os datos da Enquisa de poboación activa reflicten que en Galicia, en 2010, a porcentaxe de persoas maiores de 16 anos con estudos superiores era do 22,5% (lixeiramente superior no caso das mulleres). No caso das persoas con estudos de secundaria (primeira e segunda etapa), representan en conxunto o 46%, acadando o 42,4% no caso dos homes e o 42%, no das mulleres. En relación ao conxunto do Estado, o peso relativo das persoas galegas con estudos superiores no conxunto estatal é do 5,7% (6 % no caso das mulleres e 5,4% nos homes), e do 6,3% no caso da educación secundaria (6,4% e 6,2% no que aos homes e mulleres se refire, respectivamente).

Ao igual que o conxunto do alumnado universitario en Galicia, o número de persoas matriculadas en ciencias experimentais e ensinanzas técnicas, importante piar da sociedade do coñecemento, segue a tendencia descen-

dente dos últimos cursos. O **cadro 5.2.15.** amosa que o número de alumnos matriculados foi de 20.257 persoas, 1.866 alumnos menos que no curso anterior, sendo esta caída menos acusada que no conxunto do Estado (17% e 8,4%, respectivamente). Nas ciencias experimentais matriculáronse un total de 3.530 alumnos (o 17,4% das devanditas ramas) e nas ensinanzas técnicas, 16.727 alumnos (o 82,6%).

O equipamento en tecnoloxías de información e a comunicación continúa, con carácter xeral, a súa tendencia á alza tanto nos fogares galegos coma españois. Os datos recollidos no **cadro 5.2.16.** reflicten que o 61,7% dos fogares galegos dispoñían en 2010 dalgún tipo de ordenador e un 48,9% dos fogares tiñan acceso a internet (38,3% en 2009).

A pesar desta medra, Galicia atópase moi lonxe da media estatal (59,1% dos fogares con acceso a internet), e se sitúa coma a segunda comunidade autónoma con menor dispoñibilidade de ordenador e menor porcentaxe de vivendas con acceso a internet, tras Estremadura.

Indicadores das tecnoloxías da información e das comunicacións en Galicia e España 2009-10

	Galicia		España	
	2009	2010	2009	2010
(%)				
Fogares				
fogares equipados con televisión	99,5		99,7	
fogares equipados con ordenador	58,5	61,7	66,3	68,7
fogares con acceso a internet	42,3	48,9	54,0	59,1
fogares con conexión de banda ampla	38,3	46,5	51,3	57,4
fogares equipados con fax				
fogares equipados con vídeo				
fogares equipados con DVD				
fogares equipados con cadea musical, alta fidelidade, laserdisc				
fogares equipados con radio				
fogares equipados con teléfono fixo	80,7	78,5	80,3	80,3
fogares equipados con teléfono móbil	89,8	91,6	93,5	94,6
Empresas				
empresas que dispoñen de ordenadores	97,7	98,0	98,6	98,6
empresas que dispoñen de rede de área local (LAN)	80,8	82,1	83,0	85,6
empresas que dispoñen de rede de área local sen fíos	33,4	33,1	34,7	39,3
empresas que dispoñen de conexión a Internet	92,9	94,9	96,2	97,2
empresas que dispoñen de correo electrónico	90,6	94,5	94,7	96,5
empresas que acceden a Internet mediante conexión de banda ampla (1)	96,1	98,4	97,5	98,7
empresas que interactúan coas Administracións Públicas mediante internet	67,4	68,1	67,8	70,1
empresas con conexión a Internet e sitio web	55,1	58,9	58,9	63,9
Novas tecnoloxías				
persoas que usan teléfono móbil	85,1	88,4	90,5	92,2
persoas de 16 a 74 anos que empregaron ordenador (últimos 3 meses)	54,3	57,8	63,2	67,4
persoas de 16 a 74 anos que se conectaron a internet (últimos 3 meses)	49,8	53,6	59,8	64,2
persoas de 16 a 74 anos que mercaron por internet (últimos 3 meses)	13,7	14,4	15,7	17,4
Persoas que empregaron internet ao menos unha vez á semana	32,0	32,0	39,9	39,9
(nenos 10 a 15 anos = 100)				
nenos de 10 a 15 anos que empregaron ordenador (últimos 3 meses)	89,5	95,3	94,5	94,6
nenos de 10 a 15 que se conectaron a internet (últimos 3 meses)	77,3	85,5	85,1	87,3
nenos de 10 a 15 que dispoñen de teléfono móbil	60,8	67,8	68,4	66,7

(1) porcentaxe sobre o total de empresas que dispoñen de conexión a Internet
Fonte: INE

5.2.16.

Do conxunto de fogares con acceso a internet en Galicia, o 46,5% pode conectarse por banda ampla, situándose esta porcentaxe no conxunto do Estado no 57,4%.

O 57,8% da poboación galega de 16 a 74 anos empregou o ordenador nos tres meses anteriores ás enquisas, situándose esta porcentaxe no 53,6% no caso das persoas que se conectaron a internet. Un 14,4% da poboación de 16 a 74 anos mercou produtos e servizos a través de internet no último trimestre antes da enquisa, cifra que representa unha medra de 1,3 puntos porcentuais respecto á media do ano anterior. No conxunto do Estado, esta porcentaxe foi do 17,4%, cando no ano anterior ascendera ao 15,7%.

En relación aos usos de tecnoloxías da información e as comunicacións nas empresas, o uso de ordenadores está estendido na práctica totalidade das mesmas. O 95% das empresas galegas de dez ou máis asalariados dispón de conexión a internet en xaneiro de 2010, das que o 98,4% accede a través dalgún tipo de banda ampla. A porcentaxe de empresas galegas que dispón de sitio/páxina web en Galicia é do 59%, situándose esta porcentaxe cinco puntos por baixo da media estatal (64%). ■

5.3. INFRAESTRUTURAS

A importancia do estudio da situación das infraestruturas de transporte e comunicacións radica en que estas son un elemento dinamizador fundamental da economía galega. O investimento real do Ministerio de Fomento en Galicia no ano 2010 neste ámbito acadou os 576 millóns de euros, e o investimento real presupostado no orzamento autonómico para o ano 2010 foi de 549,2 millóns de euros.

Cómpre salientar que a 31 de decembro de 2010, a meirande parte das obras do AVE en Galicia atopábanse en fase de estudo informativo ou en proxecto (1.092 km), tan só 3,8 km do corredor Olmedo-Zamora-Ourense estaban en servizo, e 88,7 km do Eixo Atlántico (os mesmos km que na mesma data do ano anterior) estaban en servizo pero a velocidade de 160 quilómetros por hora.

A pesar do devandito investimento, cómpre salientar a importante demora que as obras do AVE teñen en Galicia, así no tramo Porriño-Vigo está pendente a licitación dun novo E.I.C. dende fai máis de oito anos.

Infraestruturas de transporte terrestre

Respecto ás infraestruturas terrestres por estradas, os datos do Anuario Estadístico do Ministerio de Fomento reflicten que, sen ter en conta a rede viaria municipal, a rede de estradas de Galicia no ano 2009 (último

dato dispoñible) está composta por 17.321 quilómetros, dos que 15.076 km. están a cargo de Entes Territoriais e 2.245 km. a cargo do Estado.

Do total de quilómetros a cargo do Estado, o **cadro 5.3.1.** reflicte que o 35,4% (795 quilómetros) corresponden a autoestradas, autovías e estradas de dobre calzada, en tanto que dos quilómetros a cargo dos Entes Territoriais, o 65,4% dos mesmos, 9.866 quilómetros, están a cargo das Deputacións provinciais, e 5.210 km, a cargo da Comunidade Autónoma.

En relación ao investimento medio na rede de estradas do Estado, comunidades autónomas, deputacións e cabildos no período 2005-09, o **cadro 5.3.3.** amosa que en Galicia investíronse un total de 249,2 miles de euros por cada 1.000 habitantes, sendo a media estatal de 154 miles de euros. Galicia segue manténdose por encima da media estatal tanto si se considera o investimento correspondente á Administración central, que neses cinco anos ascendeu na comunidade galega ata os 102,9 mil euros por cada mil habitantes fronte aos 75,7 miles de euros de media en España, como si se considera o investimento dos entes territoriais, que se sitúa nos 146,4 miles de euros por cada 1.000 habitantes fronte aos 78,3 mil euros no Estado.

Por contra, en termos de investimento por quilómetro

Lonxitude da rede de estradas en Galicia e España 2008-09

	2008		2009 (1)		Galicia / España	
	Galicia	España	Galicia	España	2008	2009
	(en quilómetros)				(%)	
Total	79.293	654.710	79.077	650.639	12,1	12,2
A cargo do Estado	2.250	25.391	2.245	25.633	8,9	8,8
Estradas dunha calzada	1.454	14.631	1.450	14.537	9,9	10,0
Estradas de dobre calzada	81	634	80	618	12,8	12,9
Autovías e autoestradas libres	442	7.633	442	7.985	5,8	5,5
Autoestradas de peaxe	273	2.493	273	2.493	11,0	11,0
A cargo dos Entes territoriais	15.287	139.621	15.076	135.308	10,9	11,1
Comunidade Autónoma	5.418	70.935	5.210	67.592	7,6	7,7
Deputación	9.869	68.686	9.866	67.716	14,4	14,6
Outros organismos	-	-	-	-	-	-
Rede viaria municipal (2)	61.756	489.698	61.756	489.698	12,6	12,6

(1) datos provisionais

(2) datos 2008

Fonte: Ministerio de Fomento

5.3.1.

Índices da rede de estradas do Estado, CC.AA., Deputacións e Cabildos 2008-09 (1)

	2008				2009			
	Rede total / km2 de superficie	Rede total / 1.000 habitantes (2)	Vehículos parque / rede total	Vehículos parque/1.000 habitantes (2)	Rede total / km2 de superficie	Rede total / 1.000 habitantes (2)	Vehículos parque / rede total	Vehículos parque/1.000 habitantes (2)
Andalucía	0,27	2,87	223,49	641,52	0,27	2,83	228,87	637,94
Aragón	0,24	8,61	74,80	643,69	0,24	8,50	73,71	626,33
Asturias	0,47	4,65	129,84	604,05	0,47	4,62	130,81	604,56
Baleares	0,43	2,02	412,00	832,95	0,43	1,98	410,79	812,64
Canarias	0,60	2,15	329,66	709,19	0,60	2,12	329,52	698,35
Cantabria	0,49	4,44	148,31	659,09	0,48	4,33	151,48	656,57
Castela-A Mancha	0,24	9,36	87,61	681,24	0,24	9,31	76,05	707,76
Castela e León	0,34	12,70	42,87	654,97	0,35	12,76	49,82	635,58
Cataluña	0,37	1,62	420,56	679,63	0,37	1,60	416,83	668,07
C. Valenciana	0,37	1,70	393,73	669,55	0,37	1,68	388,62	652,95
Extremadura	0,22	8,25	80,45	663,36	0,22	8,21	82,26	675,06
Galicia	0,59	6,30	108,14	681,21	0,59	6,28	106,75	669,89
Madrid	0,42	0,54	1.302,44	703,17	0,42	0,52	1.285,49	672,24
Murcia	0,33	2,64	259,14	682,88	0,33	2,57	262,26	673,74
Navarra	0,38	6,38	106,99	682,10	0,38	6,28	107,82	677,10
País Vasco	0,58	1,95	303,54	591,43	0,58	1,94	305,66	592,28
A Rioxa	0,37	5,95	102,27	608,12	0,36	5,71	106,14	606,09
Total	0,33	3,58	187,59	670,94	0,33	3,54	186,48	660,08

(1) na rede de estradas non se inclúen a lonxitude de camiños veciñais a cargo de Concellos, Ministerio de Defensa e outros Organismos

(2) poboación oficial a 1 de xaneiro de cada ano

Fonte: Ministerio de Fomento

5.3.2.

Investimentos medios na rede de estradas do Estado, CC.AA., Deputacións e Cabildos 2008-09 ⁽¹⁾

	2008					2009				
	AA.PP.	Estado	Entes Territoriais			AA.PP.	Estado	Entes Territoriais		
			Total	CC.AA.	Deputacións e Cabildos			Total	CC.AA.	Deputacións e Cabildos
(2)	(en miles de € / 1000 habs.)					(en miles de € / quilómetro de rede)				
Andalucía	159,41	71,83	87,58	79,17	8,41	57,14	181,79	36,55	64,40	7,10
Aragón	313,53	257,46	56,07	37,41	18,66	36,90	142,01	8,39	8,88	7,55
Asturias	341,76	214,08	127,68	127,68	-	73,94	284,73	32,99	32,99	-
Baleares	35,52	-	35,52	-	35,52	18,95	-	18,95	-	18,95
Canarias	40,26	-	40,26	-	40,26	34,76	-	34,76	-	34,76
Cantabria	396,08	275,69	120,39	120,39	-	91,40	285,24	35,75	35,75	-
Castela-A Mancha	220,38	123,38	97,00	82,62	14,37	23,68	70,63	12,83	20,28	4,12
Castela e León	373,02	233,29	139,73	100,91	38,82	29,24	109,37	13,15	22,93	6,24
Cataluña	89,37	41,04	48,33	41,04	7,29	55,76	168,68	35,55	52,53	12,61
C. Valenciana	87,36	45,35	42,01	31,29	10,72	52,00	121,97	32,11	55,33	14,43
Estremadura	311,34	185,94	125,40	104,55	20,86	37,94	129,39	18,52	30,36	6,27
Galicia	249,25	102,86	146,39	119,33	27,06	39,72	128,08	26,75	61,39	7,67
Madrid	36,17	14,88	21,29	21,29	-	69,18	123,80	52,88	52,88	-
Murcia	114,91	33,70	81,21	81,21	-	44,73	93,71	36,76	36,76	-
Navarra	243,70	-	243,70	243,70	-	38,81	-	39,19	39,19	-
País Vasco	182,39	-	182,39	-	182,39	94,12	-	96,02	-	96,02
A Ríoxa	240,44	157,23	83,22	83,22	-	42,10	123,83	18,73	18,73	-
Total	154,02	75,71	78,31	57,95	20,36	43,51	138,06	26,18	38,11	13,85

(1) na rede de estradas non se inclúe a lonxitude de camiños veciñais a cargo de Concellos, Ministerio de Defensa e outros Organismos

(2) poboación oficial a 1 de xaneiro

Fonte: Ministerio de Fomento

■ 5.3.3.

Investimentos reais do Ministerio de Fomento en Galicia 2010

	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varías provincias
	(en miles de euros)					
Centros directivos	575.792	156.835	140.765	32.209	214.626	31.357
D. G. de Carreteras	267.427	77.007	114.358	31.204	44.025	833
D. G. de Infraestructuras Ferroviarias	303.693	76.409	26.188	1.005	169.748	30.343
M ^a Subsecretaría y Servicios Generales	2.014	2.014	-	-	-	-
D. G. del Instituto Geográfico Nacional	181	-	-	-	-	181
D. G. de la Marina Mercante	2.477	1.405	219	-	853	-
Organismos autónomos	329	-	-	-	-	329
Centro Nacional de Información Geográfica (CNIG)	329	-	-	-	-	329
Entidades Públicas Empresariales	529.058	286.231	24.482	17.240	59.746	141.359
ADIF	11.678	1.198	1.176	3.032	6.272	-
AENA	118.275	98.982	-	-	19.293	-
Puertos del Estado	209.351	175.210	-	-	34.141	-
RENFE operadora	147	101	-	6	40	-
FEVE	5.397	2.800	2.531	-	-	66
SASEMAR	3.223	3.223	-	-	-	-
S.E. de Infraestructuras del Transporte Terrestre	180.987	4.717	20.775	14.202	-	141.293
Total	1.105.179	443.066	165.247	49.449	274.372	173.045

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia

■ 5.3.4.

Investimentos de RENFE nas CC.AA. 2009-10

	2009		2010	
	(en miles de €)	(%)	(en miles de €)	(%)
Andalucía	6.350,90	9,7	3.432,89	10,3
Aragón	2.173,20	3,3	108,57	0,3
Asturias	1.586,30	2,4	117,03	0,4
Illas Baleares	-	-	-	-
Canarias	-	-	-	-
Cantabria	50,50	0,1	4,62	0,0
Castela-A Mancha	844,30	1,3	238,11	0,7
Castela e León	1.197,30	1,8	330,36	1,0
Cataluña	28.382,60	43,1	8.919,72	26,8
C. Valenciana	2.083,90	3,2	2.309,73	7,0
Extremadura	-	-	-	-
Galicia	207,50	0,3	146,82	0,44
A Coruña	87,10	0,1	101,08	0,30
Lugo	-	-	-	-
Ourense	11,30	0,1	6,10	0,02
Pontevedra	87,20	0,0	39,63	0,12
Varias provincias	21,90	-	-	-
Madrid	20.056,50	30,5	16.188,49	48,7
Murcia	529,00	0,8	92,79	0,3
Navarra	-	-	-	-
País Vasco	2.319,50	3,5	1.336,28	4,0
Total asignable CC.AA.	65.781,50	100,0	33.225,41	100,0
Asignable varias CC.AA.	14.241,20	-	15.944,39	-
Non rexionalizado	1.153.021,00	-	728.593,84	-
Total	1.233.043,70	-	777.763,64	-

Fonte: Renfe Operadora

■ 5.3.5.

de rede, Galicia sitúase por baixo da media española se consideramos o conxunto das administración públicas, ou o investimento do Estado. No primeiro caso, na Comunidade Autónoma galega investíronse nos cinco anos considerados un total de 39,7 miles de euros, manténdose como a oitava comunidade na que menos se inviste, por diante de Baleares (18,9 miles de euros), Castela-A Mancha (23,7 miles de euros), Castela e León (29,2), Canarias (34,8 miles de euros), Aragón (36,9), Extremadura (37,9) e Navarra (38,8).

O investimento real do Ministerio de Fomento na Comunidade Autónoma de Galicia ascendeu no último ano a 576 millóns de euros, dos que a DG de Infraestruturas Ferroviarias acolle o 52,8% (304 millóns de euros) e 267 millóns de euros corresponden á DG de Carreteras (46,4%). O **cadro 5.3.4.** reflicte que Pontevedra, por mor do investimento da DG de Infraestruturas Ferroviarias, se sitúa como a provincia que acolle un maior investimento, con 215 millóns de euros, por diante dos 157 millóns de euros en A Coruña ou os 147 millóns de

euros en Lugo. Nesta última provincia cómpre salientar o investimento realizado pola DG de Carreteras, con 114 millóns, o 42,8% do total investido por esta Dirección General en Galicia.

Ademais do investimento da DG de Infraestruturas ferroviarias, Renfe investiu en Galicia un total de 147 miles de euros en 2010, o que representa o 0,4% do investimento total asignable ás diferentes Comunidades Autónomas. En relación ao acontecido no ano anterior, o seu investimento caeu un 29,2%. A provincia de A Coruña, tras unha medra do 16%, acolle o 69% do citado investimento.

A 31 de decembro de 2010, a meirande parte das obras do AVE en Galicia atopábanse en fase de estudo informativo ou en proxecto (1.092 km), tan só 3,8 km do corredor Olmedo-Zamora-Ourense estaban en servizo, e 88,7 km do Eixo Atlántico (os mesmos km que na mesma data do ano anterior) estaban en servizo pero a velocidade de 160 quilómetros por hora.

Investimentos reais presupostados en estradas, portos e obras hidráulicas 2009-10

	2009	2010	10/09
	(en miles de €)		
Total	599.086,9	549.251,5	-8,3
D.X. Infraestruturas	406.976,7	374.517,9	-8,0
D.X. Mobilidade	18.526,8	19.172,2	3,5
Augas de Galicia	27.227,7	18.906,1	-30,6
Obras e Servizos Hidráulicos	111.855,7	106.525,9	-4,8
Portos de Galicia	34.500,0	30.129,4	-12,7

Fonte: Xunta de Galicia

■ 5.3.6.

Proxecto de investimentos da Dirección Xeral de Infraestruturas e da Dirección Xeral de Mobilidade 2009-10

	2009	2010	10/09
	(en miles de €)		(%)
Ordenación e inspección do transporte terrestre			
Mellora da accesibilidade	8.308,8	11.077,5	33,3
Outros investimentos	4.400,0	1.500,0	-65,9
Infraestruturas de mellora de da accesibilidade	1.500,0	2.876,7	91,8
Maquinaria, instalacións e utensilios - adquisicións			
Material de transporte	70,0	100,0	42,9
Mobiliario e utensilios			
Equipos para procesos informáticos			
Edifícios e outras construcións	30,0	100,0	233,3
Maquinaria, instalacións e utensilios - reposición	18,0	18,0	0,0
Gastos en investimentos de carácter inmaterial	4.200,0	3.500,0	-16,7
Construción, conservación e explotación de estradas			
Mellora da accesibilidade	413.625,1	304.328,5	-26,4
Infraestrutura de mellora da accesibilidade	65.360,0	65.935,7	0,9
Maquinaria, instalacións e utensilios - adquisicións	250,0	225,0	-10,0
Material de transporte	360,0	324,0	-10,0
Mobiliario e útiles	25,0	22,5	-10,0
Equipos para procesos de información			
Gastos en investimentos de carácter inmaterial	4.731,0	3.682,1	-22,2

Fonte: Xunta de Galicia

■ 5.3.7.

O **cadro 5.3.6.** recolle a evolución de investimento realizado en materia de estradas, portos e obras hidráulicas pola Dirección Xeral de Infraestruturas, a Dirección Xeral de Mobilidade, Portos de Galicia, Augas de Galicia e Obras e Servizos Hidráulicos. En 2010 este investimento minorouse un 8,3% en relación ao ano anterior, para situarse nos 549,2 millóns de euros, dos que 374,5 millóns de euros (un 8% inferior ao do ano precedente) corresponden á D.X. de Infraestruturas. O investimento en obras hidráulicas (Augas de Galicia e Obras e Servizos Hidráulicos) caeu un 10%, situándose en torno

aos 125 millóns de euros, e en Portos de Galicia, o investimento rexistra unha redución do 12,7%, cun investimento de 30,1 millóns de euros.

No concernente aos principais programas das Direccións Xerais de Infraestruturas e de Mobilidade, **cadro 5.3.7.**, cómpre salientar a forte redución do investimento do programa de construción, conservación e explotación de estradas, cun investimento o 22,7% menor que no ano anterior, acadando os 374,5 millóns de euros. O programa de ordenación e inspección do transporte

Parques empresariais: situación a 31 de decembro de 2010 (A Coruña)

	Denominación	Promotor	Estado actual
A Coruña			
Pobra-Ribeira	Barbanza	IGVS	Aprobado
Arteixo	Ampliación Arteixo. Fase A, B e C	Xestur A Coruña	Estudio
Arteixo	Morás	Xestur A Coruña	Execución e venda
Arzúa	Arzúa 2ª Fase	Xestur A Coruña	Venda
Arzúa	Arzúa 1ª Fase	Xestur A Coruña	Esgotado
Boiro	Espiñeiro 1ª Fase	Xestur A Coruña	Esgotado
Boiro	Espiñeiro 2ª Fase	Xestur A Coruña	Venda
Boiro	Espiñeiro 3ª Fase	Xestur A Coruña	Zona verde
Brión	Monte de Perros	Xestur A Coruña	Paralizado
Camariñas	Camariñas	SEA	Aprobado
Carballo	Bértoa 1ª Fase	Xestur A Coruña	Execución e venda
Carballo	Bértoa 2ª Fase A	IGVS	Tramitación
Carballo	Bértoa 2ª Fase B	IGVS	Tramitación
Cariño	Cariño	Xestur A Coruña	Paralizado
Carnota	Carnota	SEA	Paralizado
Cedeira	A Trabe	Xestur A Coruña	Venda
Cee	Cee	SEA	Venda
Cerceda	Acevedo	IGVS	Esgotado
Cerceda	Acevedo (ampliación)	IGVS	Tramitación
Coirós	Coirós (Fase 1)	Xestur A Coruña	Esgotado
Coirós	Coirós (Fase 2 e 3)	Xestur A Coruña	Esgotado
Coristanco	Coristanco	Xestur A Coruña	Paralizado
Culleredo	Alvedro	IGVS	Esgotado
Ferrol	Plataforma Loxística, Empresarial e Portuaria de Ferrol (Mandiá)	IGVS/AP.Ferrol	Tramitación
Ferrol	San Pedro de Leixa	SEA	Adquisición de terreos
Laracha	A Laracha	SEA	Execución
Laxe	Laxe (actuación PSOAEG)	SEA	Estudio
Malpica	Malpica	SEA	Venda
Melide	Melide (Fase2)	Xestur A Coruña	Venda
Melide	Melide (Fase1)	IGVS	Venda
Muros	Muros	SEA	Venda
Muxía	Muxía	SEA	Desistido
Negreira	Negreira, Covas	Xestur A Coruña	Venda
Noia	Augalevada	IGVS	Venda
Ordes	Ordes (Fase1)	Xestur A Coruña	Esgotado
Ordes	Ordes (Fase 2 -3)	Xestur A Coruña	Venda
Oroso	Sigüeiro	Xestur A Coruña	Venda
Ortigueira	Ortigueira	Xestur A Coruña	Venda
Padrón	Padrón	Xestur A Coruña	Venda
Ponteceso	Ponteceso	Xestur A Coruña	Venda
Pontedeume	Vidrieiro-Campolongo	IGVS	Venda
Pontes, As	Penapurreira (Polígono 1-Fase A)	Xestur A Coruña	Esgotado
Pontes, As	Penapurreira (Polígono 1-Fase B)	Xestur A Coruña	Esgotado
Pontes, As	Penapurreira (Polígono 2-Fases C-D)	Xestur A Coruña	Venda
Pontes, As	Penapurreira (ampliación plan MINER)	IGVS	Tramitación
Porto do Son	Porto do Son	IGVS	Desistido
Rianxo	Rianxo	SEA	Venda
Riberia	Ribeira	IGVS	Paralizado
San Sadurniño	San Sadurniño	Xestur A Coruña	Tramitación
Santa Comba	Santa Comba	Xestur A Coruña	Venda
Santiago	A Sionlla	Xestur	Execución e venda
Santiago	Lavacolla	IGVS	Estudio
Santiago	Parque científico tecnolóxico (PCTSC)	IGVS	Tramitación
Somozas, As	Somozas, As (Etapa A -Fase 1 a 4)	IGVS	Venda
Touro	Touro	Xestur A Coruña	Aprobado
Vimianzo	Vimianzo	SEA	Venda
Vilasantar	Vilasantar	Xestur A Coruña	Desistido
Zas	Zas	IGVS	Tramitación

Fonte: Instituto Galego de Vivenda e Solo

■ 5.3.8.a.

Parques empresariais: situación a 31 de decembro de 2010 (Lugo)

	Denominación	Promotor	Estado actual
Lugo			
Alfoz-Valadouro	Alfoz-Valadouro	IGVS	Tramitación
Barreiros	Barreiros (Fase 2)	XESTUR LUGO	Venda
Barreiros	Barreiros (Fase 1)	XESTUR LUGO	Esgotado
Becerreá	Becerreá (Fase 2)	IGVS	Adquisición de terreos
Becerreá	Becerreá (Fase 1)	IGVS	Esgotado
Begonte	Plataforma Ioxística Pacios-Baamonde	XESTUR LUGO	Execución
Begonte	Begonte	IGVS	Esgotado
Bóveda	Bóveda 3ª Fase	XESTUR LUGO	Adquisición de terreos
Bóveda	Bóveda 1ª e 2ª Fase	XESTUR LUGO	Venda
Burela	Burela	IGVS	Estudio
Castro de Rei	Castro de Ribeiras de Lea	XESTUR LUGO	Esgotado
Castro de Rei	Castro de Ribeiras de Lea (Ampliación Fase 1)	XESTUR LUGO	Esgotado
Castro de Rei	Castro de Ribeiras de Lea (Ampliación Fase 2)	XESTUR LUGO	Venda
Cervo	Cuiña. Fase 3 - Etapa C	XESTUR LUGO	Venda
Cervo	Cuiña. Fase 1 Etapa A	XESTUR LUGO	Esgotado
Cervo	Cuiña. Fase 2. Etapa BD	XESTUR LUGO	Esgotado
Corgo, O	Corgo, O	XESTUR LUGO	Venda
Cospeito	Ampliación P.E. Muimenta	XESTUR LUGO	Tramitación
Cospeito	Muimenta	XESTUR LUGO	Esgotado
Foz	Foz (Fase 2. Polígono 1)	XESTUR LUGO	Venda
Foz	Foz (Fase 1. Polígono 1)	XESTUR LUGO	Esgotado
Guitiriz	Guitiriz. Fase 1 (Etapa A-B)	IGVS	Esgotado
Guitiriz	Guitiriz. Fase 2 (Etapa C)	XESTUR LUGO	Venda
Lourenzá	Lourenzá. Fase 2	IGVS	Venda
Lourenzá	Lourenzá. Fase 1	IGVS	Esgotado
Lugo	As Gándaras	XESTUR LUGO	Tramitación
Lugo	As Gándaras	XESTUR LUGO	Execución e venda
Lugo	INF-Lugo	IGVS	Esgotado
Meira	Meira (Fase1)	XESTUR LUGO	Esgotado
Meira	Meira (Fase2)	XESTUR LUGO	Estudio
Mondoñedo	Mondoñedo	SEA	Venda
Monforte de Lemos	Porto Seco	D.X. TRANSPORTES /	
		IGVS	Execución
Monterroso	Monterroso	IGVS	Venda
Palas de Rei	Palas de Rei (1ª Fase)	IGVS	Venda
Palas de Rei	Palas de Rei (2ª Fase)	IGVS	Adquisición de terreos
Pastoriza, A	Pastoriza, A (Fase 1)	IGVS	Esgotado
Pastoriza, A	Pastoriza, A (Fase 2-Ampliación)	IGVS	Adquisición de terreos
Pontenova, A	Pontenova, A (Fase 1)	XESTUR LUGO	Esgotado
Pontenova, A	Pontenova, A (Fase 2)	XESTUR LUGO	Tramitación
Quiroga	Quiroga (Fase B-C)	IGVS	Venda
Quiroga	Quiroga (Fase A-D)	IGVS	Adquisición de terreos
Taboada	Taboada	IGVS	Adquisición de terreos
Vilalba	Vilalba (Fase 1)	XESTUR LUGO	Esgotado
Vilalba	Vilalba (Fase 1. Ampliación)	XESTUR LUGO	Venda
Vilalba	Vilalba (Fase 2. Ampliación)	XESTUR LUGO	Venda
Viveiro	Landrove	XESTUR LUGO	Execución
Xermade	Xermade (Fase 1)	IGVS	Esgotado
Xermade	Xermade (Fase 2)	IGVS	Venda
Xove	Camba-Xove (Fase 1-2)	IGVS	Esgotado
Xove-Cervo	San Cibrao	SEA	Desistido

Fonte: Instituto Galego de Vivenda e Solo

5.3.8.b.

Parques empresariais: situación a 31 de decembro de 2010 (Ourense)

	Denominación	Promotor	Estado actual
Ourense			
Allariz	Allariz	IGVS	Paralizado
Avión	Avión	IGVS	Estudio
Bande-Lobeira-Entrimo-Lobios-Muiños	Baixa Limia	IGVS	
Barbadás	Barbadás	IGVS	Estudio
Barco de Valdeorras	Barco de Valdeorras. 1ª Fase	Xestur Ourense	Venda
Barco de Valdeorras	Barco de Valdeorras. 2ª - 3ª Fase	IGVS	Venda
Barco de Valdeorras	Barco de Valdeorras. 4ª - 5ª Fase	IGVS	Adquisición de terreos
Carballada de Avia	Parque Medioambiental	IGVS	Paralizado
Carballiño, O	Carballiño, O. (Fase 1)	IGVS	Venda
Carballiño, O	Carballiño, O. (Fase 2)	IGVS	Venda
Castro Caldelas-Pobra de Trives	Caldelas- Tribes	IGVS	
Celanova	Celanova. 1ª Fase	IGVS	Estudio
Celanova	Celanova. 2ª e 3ª	IGVS	Venda
Gudiña, A	Gudiña, A	Xestur Ourense	Adquisición de terreos
Nogueira de Ramuín	Nogueira de Ramuín	IGVS/Concello	Tramitación
Pereiro de Aguiar	(Polígono 2B)	Xestur Ourense	Aprobado
Pereiro de Aguiar	(Polígono 2A)	Xestur Ourense	Venda
Pereiro de Aguiar	Polígono 1 Fase 1	Xestur Ourense	Venda
Pereiro de Aguiar	Polígono 1 Fase 2	Xestur Ourense	Esgotado
Pobra de Trives	Pobra de Trives	Concello	Esgotado
Ribadavia	Ribadavia. Polígono 1	IGVS	Aprobado
Ribadavia	Ribadavia. Polígono 2	IGVS	Venda
Ribadavia	Ribadavia. 3ª Fase	IGVS	Venda
Riós	Riós	IGVS/Concello	Adquisición de terreos
Ruá de Valdeorras, A	Ruá de Valdeorras. (Fase 2)	IGVS/Concello	Aprobado
Rubíá	Rubíá	Xestur Ourense	Estudio
San Cibrao das Viñas	C.T.M. (Fase 1)	Concello	Aprobado
San Cibrao das Viñas	C.T.M. (Fase 2)	IGVS	Venda
San Cibrao das Viñas	C.T.M. (Fase 3. Terminal intermodal)	Xestur Ourense	Venda
San Cibrao das Viñas	Parque Tecnolóxico (Ampliación)	IGVS	Adquisición de terreos
Sarreaus	Parque empresarial de Sarreaus	Xestur Ourense	Execución
Taboadela- Paderne de Allariz	Campus Industrial de Paderne de Allariz	Xestur Ourense	Esgotado
Taboadela- Paderne de Allariz- Allariz-San Cibrao das Viñas	Plan Territorial integrado Val da Rabeda	IGVS	
Taboadela- Paderne de Allariz- Allariz-San Cibrao das Viñas	Val da Rabeda (Sector suroeste Taboadela I)	IGVS	Tramitación
Verín	Centro de automoción (Verín)		Desistido
Verín	Pazos	IGVS	Tramitación
Verín	Pazos (Ampliación P. empresarial)	IGVS	Paralizado
Verín	Tamagos	IGVS	Paralizado
Viana do Bolo	Viana do Bolo	IGVS	Adquisición de terreos
Vilamarín	Vilamarín (fase 1)	IGVS	Adquisición de terreos
Vilamarín	Vilamarín (fase 2)	Xestur Ourense	Tramitación
Xinzo de Limia	Fase 1, 2, 3	Xestur Ourense	Venda
Xinzo de Limia	Xinzo de Limia Sector 2 (Fase 4)	Xestur Ourense	Adquisición de terreos
Xinzo de Limia	Xinzo de Limia (Fase 5 ampliación)	Xestur Ourense	Esgotado
Xunqueirade Ambía	Xunqueirade Ambía	IGVS	Venda
			Adquisición de terreos
			Contratación

Fonte: Instituto Galego de Vivenda e Solo

■ 5.3.8.c.

terrestre ascendeu ata os 19,2 millóns de euros, un 3,5% máis que en 2009.

Infraestruturas portuarias e aeroportuarias

O investimento total en infraestruturas portuarias ascendeu en Galicia a 239 millóns de euros, dos que o 87,4% do investimento real corresponde ao Ministerio de Fomento e o restante 12,5%, a Portos de Galicia.

No ano 2010, Puertos del Estado destinou a Galicia un total de 209 millóns de euros, **cadro 5.3.4.**, dos

que a provincia de A Coruña, por mor das obras nos portos exteriores, acolle a meirande parte do investimento. O ente autonómico Portos de Galicia destinou un total de 30 millóns de euros no ano 2010, un 12,7% menos que o realizado por este organismo o ano anterior.

No caso das infraestruturas aeroportuarias, o investimento de AENA en Galicia no ano 2010 incrementouse en máis dun 200% en relación ao ano anterior, acaando os 118 millóns de euros. Desta contía, o aeroporto de Vigo recibiu un total de 19 millóns de euros,

Parques empresariais: situación a 31 de decembro de 2010 (Pontevedra)

	Denominación	Promotor	Estado actual
Pontevedra			
Arbo	Arbo (Fase 2)	Xestur Pontevedra	Esgotado
Arbo	Arbo (Fase 1)	Xestur Pontevedra	Venda
Bueu	Castiñeiras (Fase 1-2)	Xestur Pontevedra	Esgotado
Bueu-Cangas	Parque Empresarial e Industrial do Morrazo	Xestur Pontevedra	Tramitación
Catoira	Abalo	SEA	Venda
Crecente	Crecente	Xestur Pontevedra	Tramitación
Cuntis	A Ran (Cuntis)	Xestur Pontevedra	Tramitación
Estrada, A	Cidade do Moble	IGVS	Aprobado
Guarda, A- Rosal, O	A Guarda - O Rosal	SEA	Adquisición de terreos
Lalín	Lalín 2000 (Fase 1)	Xestur Pontevedra	Venda
Lalín	Lalín 2000 (Fase 2)	Xestur Pontevedra	Esgotado
Lalín	Lalín 2000. Ampliación (Fase 3)	Xestur Pontevedra	Esgotado
Lalín	Lalín 2000 (Fase 4)	Xestur Pontevedra	Tramitación
Marín	Marín	Xestur Pontevedra	Paralizado
Mos	A Arroufana (Mos II)	Xestur Pontevedra	Tramitación
Mos	Veigadaña	Xestur Pontevedra	Venda
Mos	Veigadaña	Xestur Pontevedra	Tramitación
Poio	Fragamoreira	Xestur Pontevedra	Tramitación
Ponteareas	Val do Tea	Xestur Pontevedra	Tramitación
Pontecaldelas	A Reigosa	Xestur Pontevedra	Venda
Pontecaldelas	Centro de Transportes e Terminal Intermodal	IGVS	Venda
Pontecesures	Pontecesures	IGVS	Paralizado
Pontevedra	Campiño	IGVS	Venda
Porriño	Centro de Excelencia en Electrónica Vehículos	IGVS	
	Intelixentes		Execución
Rodeiro	Rodeiro	Xestur Pontevedra	Paralizado
Salceda de Caselas	Salceda de Caselas	IGVS	Paralizado
Salvaterra-As Neves	Área de Actividade CI, Área Loxística Inermodal LI, Área Loxística e de Transformación LT e a Área de Actividades MI	Autoridade Portuaria de Vigo	
Salvaterra-As Neves	Área de Actividades MI (Plisan Este)	Consorcio da Zona Franca de Vigo	Execución
Salvaterra-As Neves	Área de Loxístico-Empresarial (Plisan Norte)	Xestur Pontevedra	Execución
Salvaterra-As Neves	Centro Integrado de Servizos (Plisan Centro)	Xestur Pontevedra-Consorcio da Zona Franca de Vigo	Execución
Silleda	Silleda (Fase 1 Ampliación)	Xestur Pontevedra	Esgotado
Silleda	Silleda (Fase 1)	Xestur Pontevedra	Esgotado
Silleda	Silleda (Fase 2 - Área 33)	Xestur Pontevedra	Venda
Tomíño	Tomíño	Xestur Pontevedra	Adquisición de terreos
Tui	Tui	IGVS	Esgotado
Tui	Tui 2ª fase	Xestur	Esgotado
Valga	Valga	Xestur Pontevedra	Contratación
Vigo	Plan Sectorial da Área Funcional de Vigo	Xestur Pontevedra	Tramitación
Vigo-Gondomar	A Pasaxe	Xestur Pontevedra	Aprobado
Vigo-Redondela	Ameal- Aeroporto de Vigo	Xestur Pontevedra	Tramitación
Vilagarcía de Arousa	O Pousadoiro (Ampliación)	Xestur Pontevedra	Tramitación
Vilagarcía de Arousa	O Pousadoiro	Xestur Pontevedra	Esgotado
Vilagarcía de Arousa	Trabanca	IGVS	Esgotado
Vilanova de Arousa	Vilanova II	SEA	Adquisición de terreos
Vilanova de Arousa	Vilanova (Baión)	SEA	Venda
Vilanova de Arousa/ Vilagarcía	Tremoedo (Vilanova III)	Xestur Pontevedra	Tramitación

Fonte: Instituto Galego de Vivenda e Solo

5.3.8.d.

repartíndose os restantes 99 millóns de euros entre os aeroportos de Santiago e A Coruña.

Parques empresariais

Galicia presenta un elevado déficit de solo industrial e empresarial, especialmente en áreas dinámicas de Galicia, o que constitúe un elemento limitador do seu desenvolvemento económico. Segundo os datos facilitados polo Instituto Galego de Vivenda e Solo, a 31 de decembro de 2010 había un total de 41 parques empresariais que estaban esgotados na súa totalidade ou nal-

gunha das súas fases, estando paralizadas as obras en dez parques galegos. ■